

Jahimehed puhastavad püsse

Augustis lisandub peaaegu igal nädalal liike niinimetatud rohelisse nimekirja, mis lubab jahimeestel neid seadusega sätestatud korras küttida. Karta tasub nii pardil kui karul.

LK 5

Presidendi kantselei korrastas kalmistut

36 presidendi kantselei töötajat käisid Tuhalaane kalmistul talgupäeval. Puhtaks tehti surnuaia võsastunud osa, mis väreva juurest silmaga ei hakka. Padriku langetamine ja okste vedu võttis mitu tundi.

LK 3



Viis aastat tagasi peeti moeasjaks kurta, kui halvasti kõik on. Nüüd sellist kohustuslikku kirumist enam ei ole.

JUHAN SÄRGAVA, Eesti põllumeeste keskliidu president

LK 7



TONDILOSS

Linn võtab kunstimuuseumilt ette hoiatamata maja ära

MARKO SUURMÄGI
marko.suurmagi@ajaleht.ee

Erakorralise otsusega võttis Viljandi volikogu eile Mark Soosaare uue kunsti muuseumilt ära raekoja kõrval tühjana seisva hoone ning hakkab sinna kavandama linna sotsiaalkeskust.

Pisut enne Viljandi volikogu eilset istungit lisati eelarvekomisjoni ettepanekul päevakorda erakorraliselt eelnõu, millega lõpetati 2008. aastal Viljandi linna ja uue kunsti muuseumi vahel sõlmitud hoonestusõiguse leping. Uue kunsti muuseumile selle eest mingit hüvitist ei maksta.

Mark Soosaar nimetas linnajuhtide käitumist vastutustundetuks, sest sellise otsusega lasid nood muuseumijuhi meelest tulde 127 800 eurot maksumaksja raha. «Kindlasti kahtse oma õiguste kaitseks pöörduda kohtusse,» kinnitas ta.

Soosaart vapustas, et enne otsuse langetamist ei olnud tal linnavalitsusest keegi öelnud, et selline oht on üldse ohus. «Vastupidi, 10. juulil osales linnapea Loit Kivistik meie näituse avamisel ja kinnitas, et ootame ära sügise, kui avanevad Euroopa rahastuse uued meetmed,» meenutas ta.

Kivistik ütles eile päeval, et pole Soosaarega hoonestusõiguse lepingu lõpetamisest kõnelnud ning kavatseb seda teha pärast istungit, kui on selge, millise otsuse volikogu langetab. Volikogu saalis rääkis ta, et oli Soosaarega juulis vestelnud, kuid mingeid lubadusi polnud andnud. Erakorralise eelnõu esitamist nimetas linnapea operatiivseks käitumiseks.

Muuseum jäi loodetud eurorahata

Oma otsust põhjendas eelnõu koostanud linnavalitsus sellega, et muuseum pole täitnud



Juulis avas uue kunsti muuseumi juht Mark Soosaar raekoja kõrval asuvas majas viimase näituse. Nüüd võttis linn laguneva hoone muuseumilt tagasi.

Linnu tänav 4/4-a hoonestusõiguse tingimusi. Nende järgi oleks muuseum pidanud tänavu 1. juunil hoone remonditud kujul avama, tegelikult pole majas aga midagi tehtud.

2008. aastal lubas poliitik ja kunstimuuseumi eestvedaja Mark Soosaar laguneva hoone täielikult taastada. Ehituseks küsiti ettevõtjale arendamise sihtasutusest 3,2 miljonit eurot, kuid seda summat ei tulnud.

«Regionaalministri büroo võttis ju tõsikult üles igasuguse võimaluse toetust saada. Projektid pidid olema sellised, mis toovad viie kuni kümne aasta jooksul raha kuhjaga tagasi, aga ükski muuseum maailmas seda ei tee, kui ehk välja arvata mõni pornomuuseum või timukate muuseum Ams-

terdamis,» rääkis ta poolteist kuud tagasi.

Soosaare sõnul peaks Viljandi volikogu nüüd hoolitsema selle eest, et Eesti riik saaks tagasi 32 000 eurot ning linnakassasse pandaks tagasi 95 800 eurot. See on raha, mida linn ja riik on kahe peale koos muuseumi loomisse panustanud.

Soosaare ütlemist mööda on selle raha eest valmis tehtud uue hoone tööprojekt. Et tegemist olevat väga spetsiifiliste joonistega, ei saa neid muuks otstarbeks kasutada. Seetõttu olid muuseumi lootused seotud euroliidu uute rahastusvõimalustega, mis avanevad uuest aastast.

Loit Kivistik avaldas eile volikogus veendumust, et teades kultuuriministri veen-

dumusi, ei ole uue kunsti muuseumil lootust abiraha saada.

Ehitada on rentimisest soodsam

Suve keskel Viljandi linnajuhtide tellitud eksperthinnang tõestas, et raekoja kõrval kasutult seisvasse kunagisse koolimajja linna sotsiaalkeskust rajada oleks sama kallis kui ettevõtjalt hoonet rentida.

Eile teataski volikogu kõigile sotsiaalkeskuse hoone leidmiseks korraldatud konkursil osalenud ettevõtjatele, et nende pakkumised lükatakse kõrvale. «Selgus tõsiasi, et linnal on tõepoolest mõistlikum ja soodsam oma kinnisvara korrastada, mitte üürida sotsiaalkeskusele ruume mu-



On eriti kahetsusväärne, et linnavalitsus ei käitunud erakorralist eelnõu viimasel minutil volikogule ette söötes soliidset.

Sakala juhtkiri

ROCKWOOL
TULEKINDEL SOOJUSTUS

Torukoorik
PIPO-ALS

ALATES -27%

E-R 8.00-17.00
Reinu tee 25
kampaania.dahl.ee

ILM



21°

Täna on vahelduva pilvisusega ilm. Puhub lääne- tuul kiirusega 2–6 meetrit sekundis. Sooja on 18–21 kraadi. Viljandi järve vee temperatuur oli eile pärastlõunal 19 kraadi. Päike tõuseb Viljandis kell 6.10 ja loojub kell 20.25.

VILJANDIS

Doonoripäev

Täna kella 9.45–13 saab haigla C-korpuse kolmandal korrusel verd anda. Kaasa võtta isikut tõendav pildiga dokument.

Näitus läheb ära

Täna on Sakala keskuse sammassaalis viimast päeva avatud kujurite Ilme ja Riho Kulla tööde näitus «Kuldne skulptuurisüvi».

Infotund

Täna kell 15 algab Posti tänav 20 hoonest reumaühingu infotund.

Sakslased tulevad külla

Täna kell 17 võtab maavanem Lembit Kruuse vastu delegatsiooni Minden-Lübbecke maavalitsusest. Delegatsioon jääb maavalitsuse ja maakonna külaliseks 1. septembrini.



JUHTKIRI

Enne tegu, siis jutt

Paljudes Hollywoodi märulifilmides kohtab ebameeldivaid tegelasi, kes enne tegutsevad ja alles pärast seda laskuvad dialoogi. Viljandi linna juhid otsustasid uue kunsti muuseumi eestvedaja Mark Soosaare, linnavolikogu — eeskätt selle opositsiooni — ja avalikkusega samas stiilis käituda ning see ei tee neile au.

Juriidiliselt olid linnavõimul kõik õigused raekoja kõrval asuv hoone Soosaarelt ära võtta. Uue kunsti muuseum ei täitnud 2008. aastal Viljandi linnaga sõlmitud hoonestusõiguse lepingut: maja on tänaseni remontimata ning välja-vaated selleks vajaminevate summade leidmiseks pehmelt öeldes kasinad. Nüüd on omavalitsusel la-
guneva hoonega uued, kõigi märki-
de kohaselt palju perspektiivika-
mad plaanid ning soov leping kat-
kestada seega igati mõistetav.

Eelnevat arvesse võttes on aga eriti kahetsusväärne, et linnavalit-
sus ei käitunud erakorralist eelnõu
viimasel minutil volikogule ette
sõttes soliidset ning jättis enne
kaalukas küsimuses otsuse langeta-
mist kasutamata võimaluse asjad
sirgeks rääkida ja situatsiooni põh-
jalikult analüüsida. Jäme ots oli ju
selgelt tema käes.

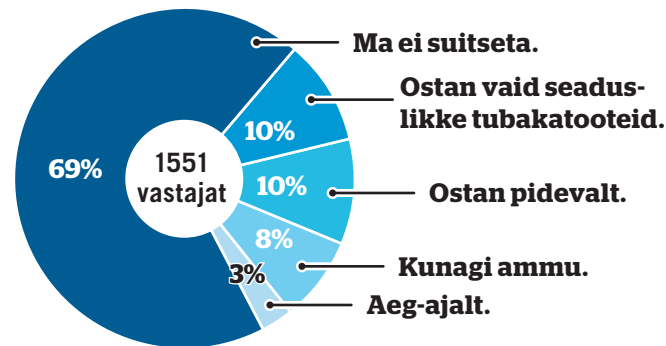
Viimasel ajal on räägitud palju
sellest, et riigikogu on muude-
tud valitsuse kummitempliks, kelle
ülesanne on hääletada neile nina et-
te pistetavaid eelnõusid nii, et vahel
ei saa rahvasaadikud täpselt arugi,
mille poolt või vastu nad nuppu va-
jutavad. Eile Viljandi linnavolikogus
toimunu tõestas, et sama mure on ka
riigivõimu madalamates organites.

On väga tõenäoline, et volikogu
oleks otsustanud uue kunsti muu-
seumil maja käest võtta ka siis, kui
eelnõuga tutvumiseks oleks antud
viisakal määral aega, kuid sellisel
juhul oluks asjaajamisest jäänud
sootuks teine maik.

Nii sisukast eelnõust ei ole või-
malik päeva või paariga läbi näri-
da, sellesse süvenemine vajab roh-
kem aega. Ning igal juhul tulnaks
rääkida Mark Soosaarega linnavõi-
mu plaanist enne, kui volikogu
ametlik otsus paberile jõudis. Nii
nagu praegu tehti, pole lihtsalt ilus.

VEEBIKÜSITLUS

Kas olete ostnud salasigarette?



Allikas: Sakala

On väga tõenäoline, et volikogu oleks otsustanud uue kunsti muuseumil maja käest võtta ka siis, kui talle oleks antud eelnõuga tutvumiseks viisakal määral aega, kuid sellisel juhul oluks asjaajamisest jäänud sootuks teine maik.

Töökohad ja turvatunne on kõige tähtsamad

ISAMAA JA RES PUBLICA LIIT (IRL) kuulab terve suve Eesti inimesi. Tegime seda avalikel üritustel ja kodudes, kasutasime selleks ka tavalist tiguposti ja interneti. Tahtsime teada, mis on elanike mured igas Eesti linnas ja külas ning mida tuleb teha, et elu läheks paremaks. Saime ligi 30 000 vastust. See näitab, et paljud soovivad sel teemal kaasa rääkida.

Vastanute arvamustest nähtus, et Eesti on ühest küljest väga ühtemoodi ja teisalt väga erinev. Igal pool on inimestele kõige olulisem oma kodu ja tasuv töökoht selle lähedal, pere turvatunne ja see, et lapsed saaksid hea hariduse.

Samamoodi on igas Eesti paigas oma mured, mis on küsitlustest meie kohalike kandidaatideni jõudnud ning mida kohapeal programme kirjutades kindlasti kaalutakse ja millele lahendusi otsitakse.

TÕSI TA ON, et nende valimiste tähtsaim küsimus on Eesti inimeste elatustaseme tõstmine lähemas tulevikus. Näen, et ees ootaval kohalikel valimistel on edukas see poliitiline jõud, kes pakub välja toimiva lahenduse, kuidas soodustada ühes või teises linnas või vallas tasuvate töökohtade loomist. Eesti inimesed ei vaja armuande, vaid võimalust teha ausalt tööd, selle eest väärilist tasu saada ning ise oma pere



URMAS REINSALU

Isamaa ja Res Publica Liidu esimees

arveid maksta ja julgelt tulevikku vaadata.

Lahendused on igal pool loomulikult erinevad. Näiteks Eesti majanduselu vedur Tallinn tuleb kõigepealt vabastada korruptsioonist ja omade ringkäendusest, mis nähtamatu maksuna kõigi meie sissetulekuid vähendavad. Meenutan, et Eesti on maailma korruptsioonidetabelites Põhjamaadest ligi 30 kohta tagapool.

Korruptsiooni ja inimeste elatustaseme vahel on tugev seos ning probleem saab alguse kohalikest tippjuhtidest, alates linnapeast või vallavanemast. Seega: seal, kus korruptsioon on probleem, tuleb juhte vahetada. Sellest võidab kogu Eesti.

SAMA OLULINE ON, et omavalitsused tahaksid, oskaksid ja suudaksid ettevõtjaid toetada, sest nood loovad ju töökohti. Tihti algab see kõige lihtsamast. Omavalitsuse ametnikel peavad olema valmis vastused ettevõtjate küsimustele. Nad peavad teadma, milliseid võimalusi on kohapeal äri alusta-

”Nende valimiste tähtsaim küsimus on Eesti inimeste elatustaseme tõstmine lähemas tulevikus.

miseks ning kus on saadaval maid ja hooneid.

Ettevõtjaid ei tule mitte oodata, vaid kutsuda. Et seda süsteemselt teha, on tarvis sidemeid ja oskusi, mida pelgalt ametnikutööga ei omanda. Linna- ja vallajuhtide hulka on vaja rohkem inimesi, kes oskavad kohapeal mõelda nagu ettevõtjad.

Teise kooliaasta avaaktus tuleb eriline

TÄNAVU SÜGISEL alustavad riigigümnaasiumid kooliaastat ühise avaaktusega. Sel õppeaastal liituvad seniste riigigümnaasiumidega Jõgevamaa gümnaasium ja Läänemaa ühisgümnaasium.

Ühise avaaktusega kantakse uut tüüpi koolide alguse sõnumit. Oma uusi kolleege toetavad esimesel koolipäeval peale Viljandi gümnaasiumi ka teeneka Nõo reaalgümnaasiumi ja Noarootsi gümnaasiumi pere. Kõik koos oleme kavandanud 1. septembri aktuse, mis on tervikuks liidetud otse-ülekande kaudu.

Ülekanne riigigümnaasiumide aktustelt on 1. septembril alates kella 11 jälgitav internetis ning jääb salvestatuna järelvaadatavaks.

Viljandi gümnaasiumi uus hoone on olnud terve augusti



ÜLLE LUISK

Viljandi gümnaasiumi direktor

kuu täis sisustamise saginat. Ettevalmistustöö kestab seniajani. Koolimeeskond on juba alustanud ning iga tööpäev on pühendatud õppetöö arendamisele.

Et meie koolimaja uus osa on lahenduselt suuresti tänapäevane avatud õpiruum, tahame seda õppetöös parimal moel ära kasutada. Majas on hulganisti võimalusi mitmesuguseid õppevorme harrastada. Oma maja valmimine võimaldab meil senisest paremini korraldada õppepäevi ning

muudab moodsa tehnoloogia kasutamise lihtsamaks. Sisustame kõik klassiruumid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiliste vahenditega.

Viljandi gümnaasiumi õpilased ja töötajad saavad selle õppeaasta avaaktusel esimest korda kanda oma kooli teklit. See akadeemilise õppiija sümbol lisab tulevikus linnapilti uut emotsiooni. Meie õpilased tajuvad oma rolli linna gümnaasistina ning see kujundab nende vastutustunnet ja väärtusi.

HARIDUS- JA teadusministeerium tähtsustab riigigümnaasiume käivitades koolide koostööd. See tähendab ühist arengu kavandamist ja õpikogukonda. Ministeeriumi riigikoolide eksperdid ja koolijuhid on lükanud käima oma koos-

Ettevõtluse soodustamiseks tuleb omavalitsustel arendada ka transpordivõimalusi ja pakutada nüüdisaegset taristut, et inimestel oleks lihtne ja mugav liikuda nii tööle, kooli kui tõmbekeskustesse. Samuti tuleb tagada paindlik lastehoid, mis võimaldab töö- ja pereelu paremini ühildada. Põhjamaade näitel näeme, et riikides, kus on rohkem tähelepanu pööratud laste kasvatamise ühitamisele tööeluga, on ka sündimus suurem.

ÜKS SAMM TUGEVAMATE ja kompetentsemate omavalitsuste poole on tõmbekeskustele tuginev omavalitsusreform, mille regionaalminister välja on pakkunud. Siin on aga vaja veel hulk otsuseid teha. Loode-tavasti annab lähiajal valitsuse jõudev reformiseaduste pake võimaluse asjad läbi arutada ning kokku leppida, kuidas meie omavalitsused kõige paremini inimeste heaolu suu-
rendamiseks tööle panna.

Küsitluse vastuseid lugedes tegi meeles heaks, et kõikjal Eestis oldi uhked just oma kodukoha või kodukandi ilusa looduse üle ning pandi südamele, et me seda ka tulevikus hoiaksime. Kokkuvõttes on ikkagi tähtis, et Eesti elu oleks jätkusuutlik: et meil sünniks rohkem lapsi ning meie perede jõukus kasvaks nii, et Eesti oleks meile elamiseks parim paik maailmas.

PRÄÄNIK

Soomaa rahvuspargis valmib lähiajal mitu rajatist.



PIITS

Esmaspäeva õhtul jäi buss Tääksi lähedal parandataval teel liivasesse pinnasesse kinni.





UUDISED

Toimetaja MARKO SUURMÄGI, 433 0042, sakala@ajaleht.ee

51 427

Maaelu edendamise sihtasutus maksis tänavu esimesel poolaastal õppetoetusi 203-le maamajandusega seotud eriala õpilasele. Kokku toetati kutseõppeasutuste õppureid 51 427 euroga. Olustvere koolis sai toetust 67 noort.



Oksakärid või saag töökinnastatud käes, astusid presidendi kantsleile 36 töötajat agarasti Tuhalaane kalmistu koristamist vajava platsi poole. Nende põhiline ülesanne oli mahavõetud võsa hunnikusse vedada. Fotol on esiplaanil presidendi kantsleile direktor Siim Raie.

KORISTUSPÄEV

Talgulised tegid kalmistu jupp maad puhtamaks

SIGRID KOOREP
sigrid.koorep@ajaleht.ee

Tuhalaane kalmistu ette saabus eile ennelõunal hõbehall buss, millest pärast mõningat kohmitsemist hakkas mehi ja naisi välja astuma.

Presidendi kantsleile töötajad olid tulnud iga-aastasele heakorrapäevale, mis seekord hõlmas endas Tuhalaane küla kalmistu korrastamist.

65-liikmelisest töötajaskonnast osales heakorrapäeval 36 inimest. Presidendi kantsleile direktor Siim Raie tähendas, et osa töötajaid jäi Tallinna ja osa saadab riigipead USA-visiidil. «Muidu on president ikka kaasa löönud, aga seekord on tal reedel kohtumine Barack Obamaga, mistõttu ta ei saanud tulla.»

Põhitöö oli okste vedu

Kui mõnikümmend talgulist bussist välja said, läksid esiti jagamisele töökindad. Kostis hõige, kas suurus number seit-

set pole, ja meeshääl vastas selle peale, et ostis ainult number kaheksat ja üheksat. Naljutamisi lisati, et suuremad sobivad ju küll — ei hõõru käsi ära. Tuhalaane külanem Enn Sarv rääkis, et tööriistad on küla poolt ja suuremalt jaolt seisneb töö okste veos.

Kuigi kalmistu, mille värvalt võib lugeda aastaarvu 1900, näis esmapilgul täiesti korras, vaid mõni kask poetas sügise eel oma lehti niidetud murule, tähendas Enn Sarv, et surnuaed on 250 meetrit pikk ja kaks kolmandikku selle tagumisest osast on võsastunud.

Enne Tallinna külaliste saabumist olid Karksi vallavanem Arvo Maling ja volikogu esimees Leo Liiber võsalõikuriga juba tööle asunud ning volikogu liige Maire Sala nokitas oksakääridega. Ta rääkis, et teeb sealtsamast maha võetud kuusetüvedest kalmistule sobiva suurusega rehavarsti. «Mõnel on ots natuke jäme, aga selle saab ära võtta,» märkis ta ja osutas kolmele peenele puutüvele, mis kivile toetust.

Sala tutvustas ka optilist

nähtust pakkuvat sepiristi, mida puhastada kavatseb. Risti ees end ühele ja teisele poole kõigutades tekib parallaksi efekt, mis tähendab, et plaat hakkaks risti küljes justkui liikuma.

Talgupäeva ettevalmistusi oli Sarv alustanud juba paar päeva varem, võttes vallahoolitsemisega kalmistu vanast osast padrikut maha. «Kui alles nüüd oleksime alustanud, läheks tund aega, enne kui kogu see rahvas saaks tööle asuda,»

„Muidu on president ikka kaasa löönud, aga seekord on tal reedel kohtumine Barack Obamaga, mistõttu ta ei saanud tulla.“

SIIM RAIE,
presidendi kantsleile
direktor

selgitas ta. «Lasime siis puid maha, sest kui palju inimesi on kõrvuti, võid veel kellelegi mõne oksa pähe kukutada.»

Kalmistu vajas talgulisi

Siim Raie rääkis, et Tuhalaanede tuli kantsleile koristama seepärast, et siin oli abi vaja ning koht tundus põnev. Paljud töötajad tunnistasid, et nad pole ammu Viljandimaal käinud.

Enn Sarv lisas, et kantsleile oli ise küsinud, kas külas leidub päevaks tööd umbes 40 inimesele.

Tuhalaanes seda jätkub. Kalmistu vana osa hakati koristama juba paari aasta eest. Toona pakuti, et Kopra talus on 300 suvepäevalist, kes tahaksid pool päeva tööd teha. «Samamoodi võtsime siis kalmistu ette ja nüüd oleme seda järk-järgult teinud. Plaan on surnuaia vana osa täiesti korda saada ja kaardistada,» sõnas Sarv.

Kantsleile töötajad on talgupäevadel käinud mitu aastat. Siim Raie meenutas, et mullu olid nad arheoloogidega Läänemaal põldu söelunud ja üleelmisel aastal puhastanud Narvas Victoria bastionit.

Täiskasvanute gümnaasium saab avarust juurde

LINDA PÜSSA
sakala@ajaleht.ee

Kaare kooli ees seisvast kolimisautost tõstetakse välja kaste ja mööblit: peaaegu üksteist aastat Männimäel tegutsenud Viljandi täiskasvanute gümnaasium kolib uueks õppeasutaks Kaare kooli ruumidesse Paalalinna.

Direktor Mall Kõivu sõnul suhtub kool kolimisse positiivselt. «Meie koolil on uues majas kasutada kümme klassiruumi, nagu oli ka vanas majas, siinsed klassid on aga suured ja ruumipuudust seega ei ole,» rääkis ta. «Lisaks on meil hea meel suure ja valgusrikka raamatukogu üle, mida kasutame Kaare kooliga kahasse. Eelmises koolis oli raamatukogu jaoks märksa väiksem pind.»

Plussina tõi Mall Kõiv välja veel selle, et uues hoones on õpilastel võimalik keha kinnitada ja sporti teha. Vanas kohas sööklit ja spordisaali polnud.

Täiskasvanute gümnaasium saab enda käsutusse Kaare kooli kolmanda korruse, kantsleile jääb alumisele korrusele.

Kaare kooli direktori kohusetäitja Marika Hiie võtab täiskasvanute gümnaasiumi rõõmuga vastu ja kuigi majas töötab ka lasteaed, on ta kindel, et kitsaks seal ei lähe. Marika Hiie sõnul on Kaare kool harjunud teistele õppeasutustele peavarju pakkuma: eelmisel aastal kasutas sealset ruumi Viljandi gümnaasium, enne seda töötasid seal aga maagümnaasium ja Jakobsoni gümnaasium.

Esmaspäeval alanud kolimine kestab ilmselt nädala lõpuni, sest kuigi direktor ei olnud kolimisfirma kiitmisega kitsi, võtab asjade lahtipakkimine ja mööbli kokkupanemine arvatust rohkem aega.

Täiskasvanute gümnaasiumis on õpilaste arv igal aastal kahanenud. Kui 2007. aastal oli koolis 263 õpilast, siis eelmisel sügisel alustas tööd 184 õpilast. Sel aastal on vastu võetud 130 õpilast, kuid vastuvõtt veel kestab, nii et täpset arvu praegu öelda ei osata.



Täiskasvanute gümnaasiumi kolimine algas esmaspäeval.

Tugirühm jätkab pärast suvevaheaega

Aktiivsus- ja tähelepanuhäire ning selle sümptomitega (ATH) laste vanemate ja õpetajate tugirühm jätkab pärast suvevaheaega Viljandis uuesti tööd. Lapsevanemad ja õpetajad on tugirühmadest saanud toetust juba üle kümne aasta.

ATH tugirühm annab teadmisi ja praktilisi oskusi ning pakub toetust aktiivsus- ja tähelepanuhäire sümptomitega lapsega toimetulekuks kodus, koolis ja koolieelses asutuses; ergutab koostööd lapsevanemate, õpetajate ja teiste pereliikmete vahel; õpetab sotsiaalseid oskusi, mis aitavad tõsta ATH-ga lapse madalat enesehinnangut ja toimetulekut

impulsiivsuse oheldamiseks, ning julgustab lapsevanemaid jagama omavahel kogemusi ja teineteist toetama.

Tugirühma juht Gerri Leht ootab Viljandi linnarahamatukogu videosaali tugirühma kõiki lapsevanemaid ja pereliikmeid, kes tunnevad, et nende kodus võib olla ATH-ga laps, ning kõiki teisi, kes tunnevad kõnealuse teema vastu huvi ja soovivad koos teistega vahetada kogemusi ja üheskoos tugirühma juhiga leida vastuseid ATH-ga seotud küsimustele.

Tugirühm alustab 10. septembril kell 17 ja kestab poolteist tundi. Kokku hakatakse saama üks kord kuus. (Sakala)

Männimäel langetatakse puid

STEN MAHOV
sten.mahov@ajaleht.ee

Männimäel Riia maantee ääres võetakse maha 11 kaske ning üks pärn, sest need on kuivanud ning võivad hakata ohustama nii jalakäijaid kui autojuhte.

Viljandi linnavalitsuse majandusameti linnamajanduse spetsialist Toomas Vilberg lausus, et nimetatud puud tunnistas ohtlikuks linna haljastusspetsialist: tuul oli puude ladvad ära murdnud, mistõttu olid puud poolenisti kuivanud ning oksteta.

«Ka inimestelt on tulnud vihjeid, et kuigi alt on näha, et puul on ilusad rohelised oksad, siis ülalt olid ladvad kuivanud,» ütles Vilberg ning lisas, et tegemist on igati tavalise protseduuriga, mida on ka varasematel aastatel ette tulnud.

Hanke 12 ohtliku puu eemaldamiseks võitis aktsiaselts Eesti Keskkonnateenused ning töid alustati ülele. Augusti viimaseks päevaks peavad kõnealused puud olema maha võetud, kännud maapinnaga tasa freesitud ning oksaristu koos puuhalgudega minema veetud. Toomas Vilbergi sõnul lähevad tööd koos käibemaksuga maksma 938,88 eurot.

Mahalõigatud kaskede ning pärna asemele ei plaani linnavalitsus uusi puid istutada. «Mõned augud on küll sees, kuid praegu ei kannata uusi puid istutada, sest need ei hakkaks kasvamata. Suure puude varjus jäävad väiksed valgusenälgad,» lausus linnamajanduse spetsialist. «Kui mingil ajal jääb puid nõnda hõredaks, et need enam müra ei summuta, tuleb uued panna.»

Küsimusele, mida tehakse mahasaetud tüvedega, vastas Vilberg, et see on juba töid teinud ettevõtte otsustada.

Eile ennelõunaks oli 12 puust maha saetud kümme ning oksaristu koristanud Eesti Keskkonnateenuste töötajate sõnul võetakse ka järelejäädud kaks puud kiiresti maha. Töömehed laususid, et oksad lähevad prügimäele ning puud Eesti Keskkonnateenuste sauna kütmiseks.

Riia maantee ääres leivatest kaskedest sai kasu ka mitu männimäelast, kes lõikasid eile varahommikul nende küljest saunaviha materjali.



Eesti Keskkonnateenuste töötajad koristasid eile ennelõunal Riia maantee ääres langetatud kaskede oksa ning tükeldatud tüvesid.

MARKO SAARM



Eile pärastlõunal jätkus tee-ehitus Jaska ja Aimla vahelise ning Tääksi viiva tee ristmikul.

MARKO SAARM

PARANDUS

Remonditaval teel sõitnud buss jäi liiva sisse kinni

JOHAN-KRISTJAN KONOVALOV
sakala@ajaleht.ee

ASUKOHT

Remondis olev teelõik viib Tallinna maanteest Tääksi poole.

Allikas: Sakala

Esmaspäeva õhtul jäi Viljandist Aimla poole sõitev liinibuss Tääksi lähedal remonditaval teel mitmeks tunniks kinni.

Aktsiaseltsile MTG kuuluv buss vajas pärast kella kuut liivasesse teekattes ega olnud võimeline ilma kõrvalise abita edasi sõitma. Ettevõtte Viljandi osakonna juhataja Erik Mäe kutsus kohale teed ehitava osatähtsuse Sakala Teed töötajad, et buss kiiresti välja tõmmata. Et need mõne aja möödudes kohale polnud jõudnud, otsis ta abi kohalike käest.

«Kella kaheksa või poole üheksa ajal saime bussi kohaliku traktorijuhi abiga lahti. Samal ajal jõudis kohale teedevalitsuse masin,» rääkis Mäe. Bussis oli intsidendi ajal tema sõnul üks sõitja, kes pärast sõiduki väljatõmbamist Aimlasse jõudis.

Mäe arvates on praegused teeolud Jaska ja Aimla vahel väga keerulised. «Sõiduautod ja rollerid saavad ilusti läbi, aga bussiga võib läbi vajuda. Paberi järgi peaks seal praegu kruus olema, aga tegelikult on liiva ja munakivide segu.»

Kui kohalik traktorijuht bussifirmale väljatõmbamise arve esitab, on Mäel plaanis see Sakala Teedele saata.



«Rohkem varalist kahju eriti ei sündinud. Kannatada sai üks velg ja kadus üks ventiil. Aimlas pidi tühjaks läinud rehvi ära vahetama,» rääkis Mäe.

Sakala Teede juhataja Toomas Leppik ütles, et praegust tööde järku arvestades võib ette tulla, et tee kuivades jääb mõnele poole palju liiva. «Praegu töös olev teekiht koosneb liivast ja kruusast ning peab hästi vett läbi laskma. Seetõttu pole ka tema kandevoime kõige parem.»

See, et teel võib mõnel pool märgata suuri munakive, tuleb Leppiku sõnul sellest, et ehitusel kasutatakse loodusliku kruusa. «Üritame neid hõõvliga tee äärde lükata, et liiklust võimalikult vähe häirida.»

Hoolimata sellest et praegu võib tee läbimisel ette tulla ebamugavusi, on tööd Leppiku

kinnitusel siiski igati graafikus ja asfaltkate saab õigeks ajaks maha pandud. Seni tuleb jälgida kiirust piiravaid ja hoiatavaid liiklusmärke.

Seda, kas bussi välja tõmmanud traktori teenuse maksab kinni MTG või Sakala Teed, Leppik veel öelda ei osanud. «Eks me räägi ja aruta seda bussifirmaga. Iseenesest sõitis välja ka meie masin.»

Maanteeameti ehitusosakonna peaspetsialist Reet Ortus kinnitas, et teelõik, mis jääb Tallinna maantee ning Tääksi Ülde pool oleva karjääri vahele, peaks katte alla saama vähem kui kuu aja pärast. «Olgugi et ametlik tähtaeg on oktoobri lõpul, peaks juba kuu aja pärast asfalt maas olema.» Tugev teekate sellel lõigul on Ortuse sõnul vajalik, et kanda karjääri vahet sõitvaid raskeid veokeid.

Ugala tiigi juurde tuleb uus piire

STEN MAHOV
sten.mahov@ajaleht.ee

Et Viljandis Reinu tee ääres asuva Ugala tiigi piire on aastakümneid vana ning väsinud, otsustas linnavalitsus selle uuema vastu vahetada.

Uus piire hakkab Viljandi linnavalitsuse teede spetsialisti Heikki Teearu sõnul välja nägema samasugune, nagu on Pärnu maanteel ringtee ääres ning Valuoja orus parkuuriväljaku lähistel.

«Et vanal piirdel oli puudu üks post ning see oli tervenisti väsinud väljanägemisega, nii et värvimine poleks ilusamat tulemust andnud, otsustasime, et mõistlik oleks uus panna,» ütles Teearu.

Piirde saab ka teisel pool Reinu teed olev kõnnitee, mis praegu piirneb sügava oruga. «Ei meenu, et seal õn-

netusi juhtunud oleks, kuid paljud inimesed on märku andnud, et see on ohtlik ning järsk koht,» selgitas spetsialist selle vajalikkust.

Tema sõnul on piirde kogupikkus 98 meetrit, tiigi pool on umbes 40 meetrit ning kõnnitee servas ligikaudu 60 meetrit. «Tiigipoolse piirde vahetamine oli jutuks juba eelmisel aastal, kuid siis ei olnud võimalust. Sel aastal võtsime kätte, tellisime ära ning leidsime ka raha,» lausus Teearu.

Uute piirete paigaldamist alustas osatähtsuse Sakala Teed eile ning töö peab olema lõpetatud selle nädala lõpuks. Spetsialisti sõnul läheb 98-meetrise piirde paigaldamine ning vana äravimine koos käibemaksuga maksma ümmarguselt 3400 eurot.

Uue piirde valmimiseni jäävad Reinu teele kiiruspiirangu ja teetööde märk, samuti peaksid autojuhtide tähelepanu köitma hoiatavad torbikud.



Eile keskpäeval kangutasid Sakala Teede töömehed maast välja vana piirde poste, et need hiljem uuemate ning turvalisemate vastu vahetada.

MARKO SAARM

Veekogude tase alaneb sel aastal tasahilju

AIVAR AOTÄHT
aivar.aotah@ajaleht.ee

Jões ja järved loksuvad praegu keskmisel hilissuvel omasel tasemel, ent on kuivade ilmade tõttu languskursil.

Võrtsjärve veetase oli eile hommikul 26 sentimeetrit üle Rannu-Jõesuu vaatlusposti nullpunkti. Keskkonnagentuuri hüdroloogia osakonna Tartu regiooni peaspetsialist-hüdroloog Ene Randpuu ütles, et seda on kaheksa sentimeetrit vähem, kui on aastakümnete jooksul selle kuupäeva keskmiseks kujunenud.

Ühtlasi oli eilne veetase käesoleva aasta kõige madalam. Kõrgeim näit pandi tänavu kirja 5. mail, mil Võrtsjärves oli vett 151 sentimeetrit üle nullpunkti.

«Võrtsjärv ja Emajõgi on viimasel kahel kuul olnud sujuvas languses, alanedes nii juulis kui augustis 30 sentimeetri ringis,» lausus Randpuu.

Võrtsjärvest väge ammu-

tav Emajõgi voolas eile hommikul tasemel 64 sentimeetrit üle Tartu vaatlusposti nullpunkti. Seda on kahe sentimeetri võrra paljude aastate keskmisest vähem.

Ka Emajõgi on selle aasta madalseisus. Kõige külluslikumalt jagus vett jõkke 27. ja 28. aprillil: 262 sentimeetrit üle nullpunkti.

Tänaõnne jõe veetase oli eile hommikul 23 sentimeetrit üle nullpunkti. Käesoleva aasta madalaim tase oli 12 sentimeetrit 21. ja 22. juulil ning 10. augustil. Maksimum, 200 sentimeetrit üle nullpunkti, mõõdeti 18. aprillil.

Tänaõnne jõe viimaste aastakümnete andmeid pole võimalik võrrelda, sest jõe mõõtmises oli enne selle töö taasalgustamist 2006. aasta lõpul ligikaudu 45-aastane paus.

Küll lisas Randpuu, et Tänaõnne jõe laseb end sadudest rohkem mõjutada ja seega on tase suve jooksul kõikumud paarikümne sentimeetri ulatuses üles ja alla.

ULUKID

Eesti jahimehed alustavad kultuurset ja eetilist hooaega

ÜLLAR PRIKS
yllar.priks@ajaleht.ee

Viljandi jahimeeste liidu juhatuse esimehe Mart Tasase sõnul on jahimehed muutunud justkui tootmistöösteks ja seadasi jääb jahikultuur tagaplaanile. Seepärast on Eesti jahimeeste selts kuulutanud käesoleva aasta jahikultuuri ja -eetika aastaks.

«Oleme normaalsed inimesed, mitte veriste kätega mõrtsukad metsas. Tegutseme ju seaduspõhiselt ja parima tahtmisega,» rääkis Tasane.

Alanud hooajal tahavadki jahimehed juhtida tähelepanu traditsioonidele ning koputada iseenda südametunnistusele. Tasane arvates andis selleks tõuke fakt, et jahimehed pole ennast üldsusele tutvustanud.

«Oleme ju ühiskonna läbilõige. Üle Eesti on meid viisteist või kuusteist tuhat meest rekkajuhist tipp-poliitikuni,» ütles ta ning nentis, et tähtis on meeles pidada ka selliseid vanu pisikesi tavasid nagu viimne paluke lastud loomale või kuuseoks otsustava lasu teinud jahimehele.

Hooaeg tuleb sammhaaval

Metskitsejaht käib keskkonnameti sisekommunikatsiooni peaspetsialisti Maiki Voore sõnutsi juba juunist, kuid põhilised liigid lisanduvad küttimisnimekirja riburada pidi augustis.

«Kuu algusest saab lasta karu, kobrast ja rebast. Mõni päev tagasi algas pardijahihooaeg ning septembris lisanduvad punahirv, mäger, hani ja põder,» loetles Voore. «Oktoobris ja novembris on väikeulukite ajajaht ning hundijaht. Ilvest saab lasta detsembri algusest kolme kuu vältel.»

Viljandimaal on Mart Tasase andmeil 26 jahiseltsi ja 950 jahimeest. Viis aastat tagasi oli jahimehi 1200. Tasane lausus naljaga pooleks, et neid arve vaadates peaks muretsema pigem jahimeeste, mitte loomade arvukuse pärast.

Maiki Voore ütlemist mööda on Eestis 324 ja Viljandimaal 27 jahipiirkonda. «Selle jahindusaasta omapäraks on uue jahiseaduse rakendumine ja maakonna jahinduse korraldamise andmine jahindusnõukogu pädevusse,» nimetas ta tähtsamateks märkideks ameti poole pealt.

Loodus rapsimist ei salli

Loomade arvukusest ning jahikvootidest rääkides ütles Viljandimaa jahimeeste juht, et looduses ei tohi teha järskede muutusi. Näiteks kui langeb kiiresti põtrade arvukust, nagu soovib Eesti erametsaliit, võib tema arvates langeda ka mõne muu looma arvukus. 15. septembrist algavale põdrajahi hooajale minnaksegi vastu teadmatusega, sest täpsed kvoodid omavahel veel kokkulepet saavutatud pole.

«Kui kits ära kadus, kahanes järsult ka ilveste arvukus. Üksiti hakkas ilves rohkem mürda kobrast. Looduses on kõik kooskõlas ning sekkuda tuleb ettevaatlikult ja mõistusega,» rõhutas Tasane jahimeeste soovi astuda väikeste sammudega.

Tema andmeil on viimasel ajal Viljandimaal kõige rohkem lisandunud metssigu. «Nende küttimise lube on sel aastal küll oluliselt rohkem välja antud.»

Heameelt avaldas Tasane selle üle, et metskitsede populatsioon on hakanud jälle kosuma. «See ei taastu maakonnas küll ühtlaselt, kuid arvud on üldiselt juba sellised, et saame jälle majandada.»

Maiki Voore andmeil on Eesti metsades suurulukitest pikema perioodi jooksul juurde tulnud punahirvi ja seda

eeskätt Mandri-Eestis. Väikekiskjatest on tema teada arvukuse poolest endiselt langustel rebane. Peamisteks põhjusteks pidas Voore 2009.—2011. aasta raskete talvede tagajärge koos laialt levinud kärntõvega.

Karu suvitab eemal

Suurkiskjatest rääkides arvas Viljandimaa jahimeeste juht ilvest mullusest vähem olevat.

«Aga näiteks karu, kelle laskmine on lubatud 1. augustist, peaks praeguseks Viljandimaal küttimata olema,» jätkas ta. «Karu tuleb meile rohkem kevaditi sööda peale ja lõhub söödaautomaate. Suve poole liigub ta ära Soomaale ja Alam-Pedjale.»

Tagasi hakkavad karud tulema koos suurveega. Nende arvukuse kohta ei osanud Mart Tasane midagi täpsemat öelda, sest nood ennast loendada eriti ei laskvat ja samuti ei käi mitu korda samas kohas söömas.

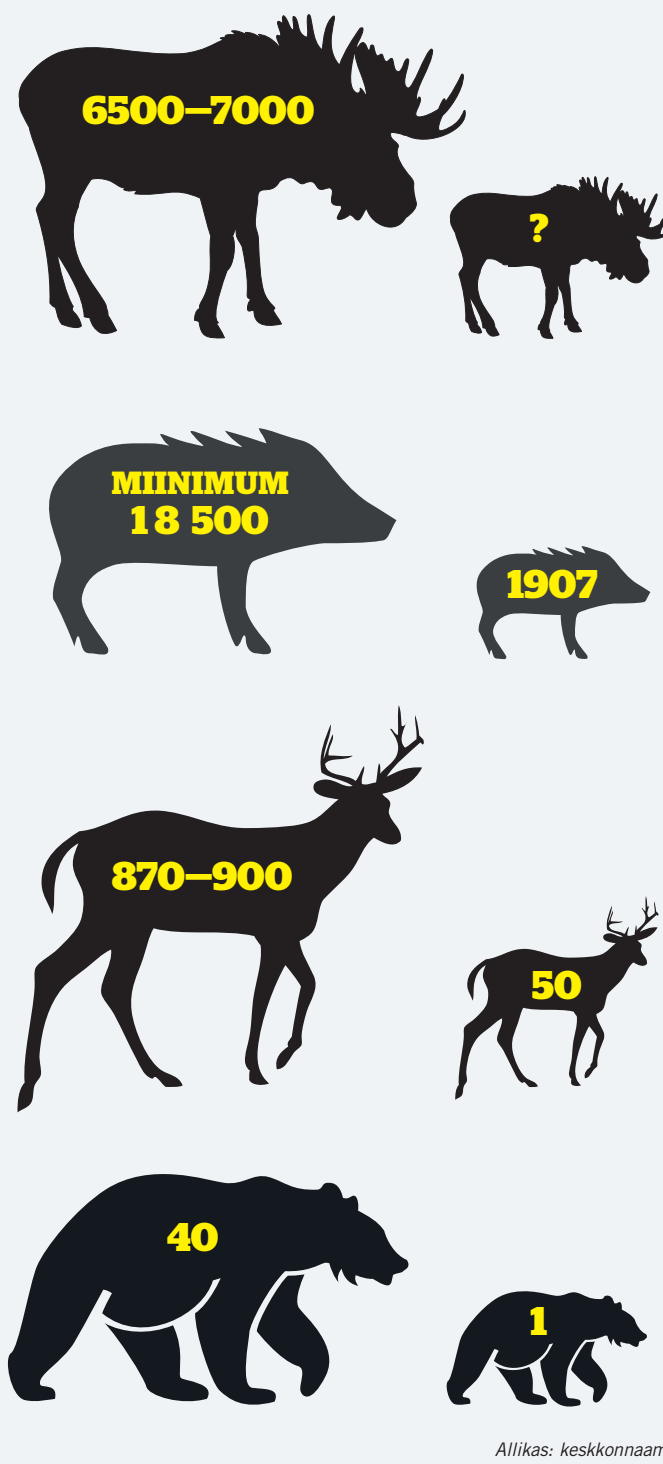
Sigade küttimise lubasid said jahimehed isegi rohkem, kui olid küsinud. «Inimesed ise helistavad kas keskkonnateenistusse või jahimeeste liitu, saadud info põhjal kaardistame, kus vallas või külas metsloomadega probleem on, ning anname sinna rohkem lubasid,» ütles Tasane.

Tema hinnangu järgi pole Eestis suurim mure loomade arvukus, vaid see, et neid lastakse liiga noorelt. «Peaks küttima eeskätt trofeeloomi, kes on täpselt õiges vanuses,» sõnas ta ning nentis, et noore populatsiooni puhul on ka väga suur juurdesündimus.

«Vana kult ei saa kuidagi noorte emistega paarituda, need ei peaks lihtsalt füüsiliselt vastu. Kui aga nüüd vana kult maha lasta, hakkavad noored paarituma, juurdekasv on suurem ning järglased äbarikumad. Sedasi tekib nõrk populatsioon,» selgitas Tasane ja rõhutas, et vanaloomad tuleb elus hoida, siis on kari stabiilne ja arvukus ei kasva.

MAHUD

Jahindusnõukogu ettepanekud, millises koguses tohib sel hooajal küttida põtru, metssigu, punahirvi ja karusid Eestis ja Viljandimaal.



Eelmise nädala lõpul värviti Läti lõkkekohta vaatetorni. Päril valmis peaks see saama järgmise nädala lõpuks.

Soomaal uueneb kaks vaatetorni

KARL-EDUARD SALUMÄE
karl.salumae@ajaleht.ee

Järgmise nädala lõpuks peaks Soomaa rahvusparkis uuendatud saama mitu rajatist.

Riigimetsa majandamise keskuse loodushoiuosa-konna Edela-Eesti piirkonna juhataja Riho Mänik ütles, et selleks ajaks loodetakse ära lõpetada nii Kõpu vallas Tipu külas asuva Läti lõkkekohta vaatetornis käivad tööd kui Kopraraja invatee ehitus.

Peaaegu valmis on ka Suure-Jaani vallas Sandra külas asuva Ingatsi õpperaja vaatetorn. Seejärel võetakse ette paar väiksemat tööd, nagu Ruunaraipe lõkkekohta piirete ja luitenõlva trepi ning Saarisoo randumiskoha trepi ehitus.

Läti ja Ingatsi vaatetorn said keerdtreppid. Varem viis kummagi torni tippu pikk kaldtrepp, mida mööda ülesminekut Riho Mänik jutu järgi osa inimesi pelgas ning mida peeti mõnevõrra ohtlikuks.

Koprarajal saab 1,8-kilomeetrise ringist liikumispuudega inimestele sobiliku laudtee umbes 670-meetrine osa. Sellel suvel valmis samasugune lõik ka populaarsel Riisa õpperajal. Kopraraja invateele paigaldatakse parajasti võrkkatet, et laudisel liikudes ei varitseks libisemise oht.

Kõik nimetatud tööd on üks osa Soomaa rahvusparki külastusrajatiste kahe-etapilisest rekonstrueerimisest. Ettevõtmist on 2010. aastast toetanud keskkonnainvesteeringute keskuse kaudu Euroopa regionaalarengu fond. Esimese etapiga rekonstrueeriti 2011. aastal Hüpasaare õpperada ning 2012. aastal Kuranõu õpperada ja kuus suuremat parklat.

Rekonstrueerimisprojekti teise etapi ametlik lõpukuupäev on käesoleva aasta 30. september. Kahe vaatetorni rekonstrueerimine läks maksma 63 600 ning Kopraraja invatee ehitus 62 643,60 eurot.



Kohustuslik rivistumine enne jahi algust. Jagatakse juhtnõure ning lepatakse kokku strateegia.

MARKO SAARM



Eestis on ajaloolistele tapeetidele võrdlemisi vähe tähelepanu pööratud ning suur hulk väärtuslikku materjali on enne restaureerimistööd seintelt maha kistud ja läbiuurimata ära visatud. See on üks põhjus, miks säilinud vana tapeet muinsuskaitstajal Anne Kivil röömustab. 2 x ELMO RIIG

LEID

Laudise alt piilus vastu sajanditevanune muster

MARGUS HAAV
margus.haav@ajaleht.ee

Rekonstrueeritava Loodi mõisa peahoone mitmes toas on päevavalgele tulnud XVIII sajandi lõpust pärit pabertapeedid, mis on suurepäraselt säilinud nii pilkupüüdvast mustrist kui värvist.

Tapeeti vaatamas käinud spetsialistid kinnitavad, et need on Eestis ainukordsed.

«Haruldane on see leid tööpoolest, sest Eestis ei ole XVIII sajandi lõpust tapeete enne nii suures mahus säilinud,» ütles muinsuskaitseameti nõunik Viljar Vessel.

Esiälge hinnangu järgi on Loodi tapeedid pärit XVIII sajandi lõpust ja XIX sajandi algusest. «Suure tõenäosusega on need valmistatud Vene tsaaririigis. Täpsemalt saaks teada siis, kui leiaks tapeedi teiselt poolt tootja märgistuse,» lausus nõunik.

Laudis varjas

Seni enamasti nõukogude perioodist pärit kattematerjalide all peidus olnud tapeet on omal ajal kleebitud otse tahutud palkidele. Tapeetide põhitoon on sinine, mis tol ajal oli üks kallimaid värve. Mõnes seinas oli tapeedile peale löödud laudis, mis oli kohati kaetud veel kipsplaadiga.

«Võib öelda, et tegemist on väga eksklusiivse tapeediga, mis on muidugi ka loogiline, sest mõisarahvas kuulus ju ikka jõukamate hulka,» ütles muinsuskaitseameti Viljandimaa vaneminspektor Anne Kivi.

Ta lisas, et tapeetidele ongi hakatud varasemast rohkem tähelepanu pöörama ning viimase kümne aastal on tekkinud ka tapeedi-uurijad.

Viljar Vessel rõhutas, et leitud peaks kindlasti edasi uurima ning võimaluse korral tuleks see restaureerida ja eksponeerida.

«Nende leidude põhjal saab omaniku valitud ruumidesse ka uue tapeedi ja bordüüri rekonstrueerida,» soovitas ta. «Ajaloolistest restaureeritavast hoonest leitavad tapeedid ja interjööri detailid võivad tihti peale olla suur inspiratsiooniallikas. Hoone saab olla iseenda sisearhitekt, vihjates olnule.»

Ka Anne Kivi kinnitust mööda saaks säilinud tapeedi põhjal kogu mustrit taastada ning teha paar tuba ajastukohaste tapeetidega.

Spetsiaalne programm

Ehitist restaureeriva mittetulundusühingu Loodi Mõisa Arendus juhatuse liikme Siim Sillamaa sõnul ongi just nii plaanis talitada.

«Selleks on tellitud spetsiaalne uuringute programm, mille tulemused on sisearhitektile aluseks, millest interjööri luues ning seinete ja lagede mustreid valides lähtuda,» rääkis Sillamaa.

XV–XVIII sajandil kasutati seinakatteks tekstiili ning sellest perioodist on eriti tuntud Flandria kootud pilttapeedid. XVII sajandil tulid moodi kuld- ja hõbemustriga nahktapeedid ning käsitsi trükitud riidetapeedid. XVIII sajandil levis Hiinast Eu-

roopasse pabertapeet ning selle sajandi lõpul hakati seda tootma tööstuslikult. Mida suurem oli muster, seda luksuslikum ja kallim oli tapeet. Suurimad mustrikordused olid enam kui meeter pikad. Selliste mustritega seinakatted olid enamasti kabinetides ning esindus- ja söögitubades. 1830. aastate lõpust alates oli võimalik paberit valmistada ühtse rullina ja see hõlbustas tapeetide tootmist.

Üllatusteks valmis

Haruldased tapeedid ei ole esimene üllatus, mida mõis on seni salajas hoidnud. Eelmise omaniku ajal tehtud hädapäraste parandustööde käigus paljastusid ehitise keskel paikneva fuajee laes ning osalt ka seintel hästi säilinud uhked maalitud.

«Laemaalingud on esimesel korral ühes konkreetses ruumis,» rääkis Siim Sillamaa. «Me ei tea, mis võib teistes ruumides olla. Omal ajal majas tegutsenud kooli tarbeks ehitati laed madalamaks – küllap selleks, et ruume soojemana hoida. Üllatusi võib veelgi peidus olla.»

Praegu on Loodis töömehe ametis peahoone katuse vahetamisega. Vanema tiiva katus jääb esialgu puutumata, sest selle seisukord on parem. Peahoonesse plaanitakse teha looduskeskus ning abihoonetesse rahvusliku puithiituse ja -käsitöö harrastajate töökohti.



Ruutkood avab videoga artikli digilehes.



Kõnekad on ka detailid.

MULGI UUDISE

Tõrva laululava ehitamises läöp 50 000 eurut

Juuliku keskpaigan panti palame Tõrva laululava, mes sai tubliste kannate. Tõrva linnapää Agu Kabrits kõnel, et nüüd om lats puhtas tettu ja vanast om alla pallald betoonist tantsulats. Mustas tahmanu puid laululava mant esiti viil maha es võete, sest kohale kutsutu puutäädlane olevet arvanu, et pedäje võive elu jäiä.

Tõrva om kah linnade liidule tennu üleskutse, et tõise linna avites laululava üles ehitte. Kige edimene avitei oli Tartu linn, kes and 500 eurut, Tallinn toet laululava ehitust 5000 euruge. Tõrva Lionsi klubi Mari annet kodulinnale 400 eurut ja pallu om ollu inimesi, kes om tillikse summage aviten. Kokku om Tõrvale abi tullu ümäri-guld 9000 eurut. Annetusi oodetes edespidi kah ja kontonummer, kunkottale toetussummade kanda, om linna kodulehe pääl olemen.

Linnapää sellät, et laulu-

lava kõrdategemine läöp kokku masma 50 000 eurut. Peris ulka raha läits joba palanu varemide koristamise pääle ja uvveste om vaja ehitte kik puust osade ütten elktresüsteemige.

Kas laululava ehitades üles täpseld samamuudu või tetäs midägi uutmuudu kah, es mõista Kabrits viil üteld, a arutemine käip ja plaanin om edespidi selle jaos rahva-kuunolek kokku kutsu. Kel om äid mõttit, miande piäs uus Tõrva laululava oleme, nii võis oma arvamuse kirja pan-na ja Tõrva linnavalitsusele saata. Pidukotus piäs kõrda saama 2014. aastes suves.

Linnapää ütlemist müüdä om laululava palame pannu kurjategijä kätte saadu – nii om kaits oma kandi poissi. A nende nimesit politsei viil vällä ei ütlet. «Tõrva om rahulik ja peris turvaline linnake, a mede miipotin om iki kah oma tõrvatilk sehen,» võtt Kabrits jutu kokku.

Hummulin tetti valla noordekeskus

Eila olli Hummulin noordekeskuse vallategemise pidu. Omaette noordekammer om vallamaja ja raamatukoguge ütten ununen. Nuuri oodave sääl kaits arvutit, lavvamängu, Wii mängukonsool, televiisur ja uhke mängulaud, mille pääl saap mängi nii piljardit, jalgpalli kui õhukit. Viil osteti uvve toolid, viiautomaat ja tolmuimeja.

Raha kige selle jaos tulli valla iilarvest ja toes olli kah Valgamaa partnerluskogu.

Hummuli valla kultuuri-juht Anne Pai sellät Mulgi

uudistele, et tegelguld om kammer noorde jaos valla ollu joba suvi otsa, a projekti lõpetemine olli nüüd.

Uvve mängu om kohe latsi manu meeliten, a mure om sellege, et kõrrage mahup arvutide ja elektrooniliste mängu manu pallald kuus last. Tahtjit oles pallu rohkemb. Vallan eläp prilla 160 last, nõnda et noordekeskuse tühjäs jäämist lähembel aal pel-läte ei ole. Edespidi om laanin noordele vallamaja man pallimängulats kah kõrda teta, sest sedä Hummulin prilla ei ole.

Hummuli latse lääve kuuli uvve vormige

Tõine suur ja ää uudis Hummuli laste jaos om sii, et sellest sügisest om sääl edimese lassi lastel koolivorm. Vormi mõtel vällä latsevanemb Maire Riit, kelle katsiku latse lääve sügise edimest kõrda kuuli. Temä ömmel esi tumesinistest teksariidest rõõva valmis iist.

Tüdrikidel om pihikseeliku, poistel vest ja pika püksi, rinna ihen om mõlembil masina pääl tikitu Hummuli valla vapp. Tüdrikide leidi om ömmeldu selle arvestusege, et neid saas mitu aastet kanda, perästpoole võis nii olla pükste pääl tuunika iist.

Edimesse lassi läöp sii aste 10 last. Vald massap vormirõõva latsevanembidele kinni. Et kigepäält es ole laanin poistele pükse ömmelde, sõs nii tulep peredel omal vällä osta.

Sii ei ole ülekoolliline vorm, rohkemb om ta üte lassi lastevanembide kokkulepimine. Vormirõõvaste kaudmine ei ole sunduslik, a va-



Tüdrikidel om pihikseeliku, poistel vest ja pika püksi.

nembidele ja lastele ta miildip. Sedä näitap sii, et kik perede selle tselive. Edimese lassi lassijuhatei Katrin Rannu tell omale kah laste vormige sarnatse rõõva.

Kas tulevaaste edimesse lassi minejidele siandesama vorm tulep, ei ole viil täada.

Mulgikeelsed uudised on Sakalas ja Vikerraadios kaks korda kuus. Rubriiki toimetab Kristi Ilves Tarvastu kandist.



TEEMAD

Toimetaja RANNAR RABA, 433 0051, rannar.raba@ajaleht.ee

70

Põllumeeste keskkliit esindab tootjaid, kes annavad ligikaudu 70 protsenti kogu Eesti põllumajandus-saadustest.



Tarvidus võidelda endale Euroopa Liidu järgmiseks eelarveperioodiks välja algul pakutust suuremad toetused ühendas kogu Baltikumi põllumehi ning kasvatas selle majandusharu ettevõtjate eneseusku.

ELMO RIIG (MONTAŽ)

PÕLLUMAJANDUS

Kohustuslikku kirumist enam ei ole

RANNAR RABA
rannar.raba@ajaleht.ee

Olgugi et mullune üli-vihmane suvi andis talivilja kasvatajatele para- ja obaduse, ei ole Eesti põllumeeste keskkliidu presidendi Juhan Särگا-va sõnul põhjust mingist katastroofist rääkida. «Kõik aastad pole ühtviisi head. Selle vastu pole midagi teha, sellega arvestatakse,» ütleb ta.

See, et iga suvi on ise nägu, on põllumeestel rusikareegel. Juhan Särگا, millisena tänavune suvi end Eesti põllumeeste mällu kirjutab?

Lõppeva suve nägu kujundas suuresti eelmine aasta. Mäletavasti oli mullune sügis väga vesine ning see tõi talivilja külvajatele kaela ridamisi hädasid. Kohati polnud üldse võimalik külvata ja kus see õnnestus, lainetasid põldudel varsti sõna otseses mõttes järvekesed.

Nii ongi nüüd 25–30 protsenti talivilja alla pandud pinnast hukas. Sealt ei tulnud mitte midagi. Kõige suurem oli häving Põhja- ja Lääne-Eestis. Kesk-Eesti pääses kergemini.

Kuidas läks suviviljaga? Samuti tagasihoidlikumalt kui

eelmisel suvel, mil nii mõnigi mees võis kirja panna rekordilise saagi. Tagasimineku on umbes kümme protsenti.

Keerukam lugu on hindadega. Läänud aastal oli Eestis saak hea, samas kui maailmas tervikuna pigem kehv. Seetõttu olid vilja hinnad igati tipp-topp.

Tänavu on maailma saak tunduvalt parem, mis tingib selle, et praegu pakutavad hinnad ei rahulda põllumehi kuidagi-moodi. Osa neist on päris nõutud ega suuda otsustada, kuidas käituda. Üsna palju vilja hoitakse oma hoidlates kinni lootuses talve poole paremat hinda saada.

Palun tooge üks näide, mille puhul hinna langus on eriti silmatorkav olnud.

Kui kevadel pakuti rapsiseemne tonni eest 420 eurot, siis nüüd on hind 350–360 eurot. Seega on või sees need mehed, kes julgesid kevadel oma kokkuostjaga hinna lukku panna. Enamik seda siiski teha ei söandanud ja lootis, et hind tõuseb veelgi. Laks paraku teisisi.

Viljaäri on oma keerukuse poolest jõudnud sel aastal uuele tasemele. Müügi planeerimisest on saanud omaette kunst.

Missugune pilt avaneb siis, kui vaatame Eesti põllumajandust märksa laiemas ajalis-mõõtmes? 10–15 aastat tagasi kostis valdavalt hala, et Mart Laar laostas pärast riigi taasiseseisvumist põllumajanduse ja vaevalt see enam jalule tõuseb.

Eks praegugi ole igasuguseid ütlejaid. Igaühel on mätas, mille otsast ta vaatab. Samas ütleks mina, et neil, kes on oma ametit tõsiselt võtnud, sõltumata sellest, kas nad on väikesed või suured ettevõtjad, on praegu ikkagi sära silmis. Kõik kohtumised, millest mina olen keskkliidu presidendina osa võtnud, on möödunud positiivses võtmes.

Viis aastat tagasi peeti moeasjaks kurta, kui halvasti kõik on. Nüüd sellist kohustuslikku kirumist enam ei ole. Kolleegidena kokku saades räägivad põllumehed pigem sellest, milline masin on parem ja missugune on kuskil turusituatsioon.

Kuivõrd parandas meeoleolu eelmise aasta lõpp, mil suudeti Euroopa Liidu järgmiseks eelarveperioodiks välja võidelda algul pakutust märksa suuremad toetused?

Mulle meeldis kõige rohkem see, et toona unustasid Eesti põllumehed hetkeks, kes on viljakasvataja, kes karjapidaja ja kes väiketalunik, ning suutsid ühise huvi esiplaanile tõsta.

Need aktsioonid, mis sündisid, süvendasid põllumeeste ühtekuuluvustunnet kogu Baltikumis ja andsid eneseteadvust juurde. Mulle jäi tunne, et Brüsselis elasid väga paljud meile kaasa, mis väljendus lõpuks selles, et saime järeleandmisi, mida algul poleks keegi julgenud loota.

Miks ikka on nii, et põllumajandus majandusharuna ei tule hiiglaslike toetusteta toime?

Tuleks toime küll, kui toetused korraga kogu Euroopa Liidu majandusruumist kaoks. Aga see tähendaks, et toidulaanete hinnad oleksid kohe hoopis teistsugused kui praegu.

Niisiis on küsimus selles, kas 97 protsenti Euroopa Liidu elanikkonnast, kes ei tegele ise maaharimise või loomapidamisega, oleks valmis toidu eest poolteist korda kõrgemat hinda maksma. Olen kindel, et nad ei ole selleks valmis.

Lisaks tuleb tunnistada, et toetused on poliitikute käes suurepärane juhtimise instrument. Eestis tegeleb põllumajandusega ainult 2,7 protsenti

inimestest, kuid neil on kõigi toitjatena tohutu võim. Ainult toetused ongi need, mille kaudu saavad poliitikut põllumeeste tegevust ühiskonna vajadust mõõda juhtida.

1990. aastate algul unistasid paljud Eestist, kus taas väiketalud õitsele löövad. Nii ei läinud: oleme jõudnud jälle suurfarmide ajastusse.

Miks?

Lühike vastus on, et meie tarbijad ei jõua seda idüllit kinni maksta. Meil ei jätku põllumajanduslikke polüglotte, kes oskaksid ise ühtviisi hästi ja konkurentsivõimeliselt loomi ravida, vilja kasvatada ning muud tarvilikku teha.

Eks meil ole muidugi ka vingeid väiketalusid, aga et kogu riigi põllumajanduslik struktuur põhineks nendel, oleks vaja palju rohkem universaalseid inimesi. Suuremate ettevõtete eelis on see, et seal on hõlbus töid professionaalide vahel jagada ja tootlikust kasvatada.

Jõuame siingi tõdemuseni, et ostjad tahavad toitu saada nii odavalt kui vähegi võimalik. Sedasi pääsevadki lõõgile need, kes suudavad pakkuda naabrividike negi odavamalt kaupa. Need, kes teevad asju mitmekesi koos, on üldjuhul tootlikumad.

Samas on väga oluline, et ikkagi sünniks uusi väiketalu-

sid, sest ega suur saa tekkida tühjast kohast. Väikesi välistada oleks sama mis ühiskonnast lapsed ära võtta: lõpuks pole enam kedagi järel.

Ses mõttes on mul hea meel, et meie presidendipaar on kodumaise toidu tootjaid ja propageerijaid esile tõstnud. Alles eelmisel nädalal olid sellised inimesed Ärma tallu kokku kutsutud. Niisugune tähelepanu ja võimalus infot vahetada süstivad initsiatiivi nendesse, kes alles mõtlevad, kuidas kitsepiimast juustu teha, või loodavad millegi muu analoogsega läbi lüüa.

Olen kuulnud paljusid proua Evelin Ilvest laimatusi, kuid selles valdkonnas on tema roll olnud küll erakordselt tänuväärne.

Samal ajal on teada, et maailma rahvaarv üha kasvab ja suid tuleb aina juurde. Kas pole mitte loogiline eeldada, et see muudab toidutootjate elu tasapisi lihtsamaks?

Maailm on väga eripalgeline ega kannata alati tervikuna käsitlemist. Põllumajandus sellises mõistes, nagu meie praegu käsitleme, on ainult ühe miljardi inimese lõbu. Kui teine miljard võib-olla kasutab veel mingil määral traktorit, siis kolmandas on juba eesel või naine adra ees. Järgmiste miljardite jaoks ei ole söömine igapäevane lõbu.

Kurgedel käib töö ja vile koos



ELMO RIIG

PEETER JÄRVELAID,
professor

Meie talu juures pesitsevad kured olid eelmisel aastal eriti tublid, sest suutsid suvega üles kasvatada neli poega.

Esimest korda pesas poegi märgates arutasin elukogenud naabrimehega, kui suur on võimalus, et kõik on sügisel alles. Naabrimees arvas, et üldiselt loodus millelgi sellisel juhtuda ei lase. Kuid aasta oli kurgedele soodne ja toitu küla põldudel küllaldaselt. Nii rõõmustasimegi sügisel, kui neli noort kurge pesast välja lendasid. Saatus oli neile armuline olnud.

Pesa aeg sai täis

Meie talu juures oli hiigelsuur kurepesa. Keegi kohalikest elanikest enam ei mäletanudki, millal see elektriposti otsa oli ehitatud. Vahel tekkis mul mõte: «Huvitav, kui kaua üks kurepesa kasvada saab? Millal saab selle aeg täis?»

Läinud sügisel vaatasin, kuidas hoolas kurepapa ümbruskonnast materjali kogus, et talveks pesa sulgeda. Inimesed nimetaksid sellist tegevust vist konserveerimiseks.

Talvel selgus aga kurb tõsiasi, et sügistormid olid selle vana kurepesa siiski posti otsast alla raputanud. Seisime naabrimehega pesa all ja arutasime, kas peaks panema mingi ratta posti otsa, et kevadel lõunast tagasi tuleval perel oleks

kergem uut kodu rajada. Kuid ega linnameeste elu käi loodusega ühes rütmis ja nii oli ka minul just siis palju tegemist, kui kured kevadel meie talu juurde tagasi tulid.

Kui lõpuks maale jõudsin, oli kurg minu suureks rõõmuks pesaehitust juba alustanud. Polnudki tal inimeste abi vaja.

Vaatepilt oli omamoodi romantiline, sest loomulikult polnud kurepapal jõudu, et vana samaväärne «kõrghoone» posti otsa püsti panna. Kureprouale näis olevat siiski tore elamus jälgida, kuidas uus

kodu kerkib. Kureperel käis töö ja vile koos: pesa oli veel ehitusjärgus, aga samas seisis keset valmivat kodu uhke proua ja valmistus munema.

Ja võiski meie selle aasta kuresuvi alata. Jäime ootama seda ülevat hetke, kui üle pesaääre esimest korda paistavad kurepoegade pead. Rõõm oli suur, kui lõpuks selgus, et pesas on sel aastal kolm poega.

Soolaleival ja katsikul

Kurgedele on pesavalik oluline, sest hea asukoht tagab pere järelkasvu. Vahel on kurgi jälgida väga lõbus, kuid vahel tabad end mõttelt: kas ikka on õige nende tegemistes näha nii palju sarnasust inimeste toimetamisega?

Tänavu oli huvitav hetk, kui tundus, nagu oleksid poegade koorumise järel käinud sugulased ümbruskonnast uut pesa vaatamas ja järglastele silma peale heitmas. Huvitaval kombel ei juhtunud ma sel aastal eriti nägema heitlust pesa pärast, sest looduses käib tegelikult suur võitlus — mitte ainult emaste ja toidu pärast, vaid ka võimaluse pärast elada kohas, kus olud tunduvad naabritele soodsamad, kui neil endal on.

Tänavu juhtusin aga nägema, kuidas ema õpetas lapsi

pesa puhtana hoidma. Kured tunduvad kaugelt vaadates paljudele armsad, aga samas pole inimesed huvitatud sellest, et kurepesa on nende koduuksele liiga lähedal, sest kui vanalinnud õpetavad lapse juba varakult oma peput üle pesaääre upitama, peab pesa all puhtust pidama ikkagi taluperemees.

Tundub, et kurgede käitumises hakkab tekkima mingi uus suund, sest nad toituvad üha enam elava liiklusega teede ääres. Nad leiavad maanteelt autoratate all hukkunud väiksemaid loomakesi, nii et selles pole midagi erilist, kuid kas see mugavus käitumises antakse põlvest põlve edasi?

Poolas kaitse all

Lääne-Euroopa ülerahvastatud piirkondadest tulnud külalised on Eestit ikka nimetanud ka kurgede maaks. Kurgedemaad on kindlasti ka mõned Poola piirkonnad.

Masuuria alal on Poola riik, ilmselt Euroopa Liidu toel, teinud päris huvitava eksperimendi. Seal on pandud maanteed äärde elektripostide otsa aluseid, kuhu kured on endale mugavad pesad ehitanud.

Poola riik on võtnud kaitse alla kured, aga sealt võime leida isegi kormoranide kaitse-

püüavad iga päev midagi juurde õppida. Neile vist isegi meeldib, kui keegi nende tegevust jälgib. Oli tore vaadata, kuidas nad suhteliselt tuulise ilmaga vigurlendamist proovisid. Kontrolliti oma osavust, püüdes seista tuule käes veidigi kõrge kuuse ladvas. Kurg kuuse otsas — seda ei näe just sageli.

Samuti oli naljakas, kui noor kurg proovis maanduda pärna ladvas. Kolmas noor demonstreeris, kuidas ta oskab tuult kasutades püsida õhus peaaegu tiibu liigutamata.

Õige sügise märk meie talu kurgedele on viljakoristuse algus. Sageli oskavad nad ette näha, millal see tähtis päev kätte jõuab, kuid sel aastal läks teisiti.

Kured olid juba varahommikul läinud ümbruskonna põldudele sööma. Sel ajal algas ka viljakoristus. Kui linnud pesale tagasi jõudsid, siis esialgu ei paistnud nad tähele panevat, mis parajasti toimub. Kuid siis märkasid kolm kurepoega järsku põllul kombaine ja suuri autosid ning kiirustasid kohale. Põllule lendasid ka kurepere vanemad liikmed ja olid ülimalt rahul, sest ideaalne pidulaud oli ootamas.

Üks on selge: meie talu kurepere ei pea enam maantee äärest toitu otsima. Nüüd jääb nii vanadel kui noortel kurgedel mahti koguda jõudu ja energiat, et läheneva jaheda sügise eest lõunamaale lennata.

Praegu on kureperel ilusaime aeg. Ka vanematel, sest pojad on juba suured ning jääb rohkem aega enda eest hoolt kanda ja elust rõõmu tunda.



Kurepojad on juba suureks sirgunud, aga iseseisva elu alustamiseks tuleb vanematelt veel palju õppida.



Sügisene viljapõld on kurgede pidulaud.



Poegade eest hoolitsemise kõrvalt jätkub vanematel aega ka teineteisele.



VABA AEG

Toimetaja KAIE MÖLTER, 433 0041, sakala@ajaleht.ee
Kuulutused tel 433 0062, kuulutused@sakalakirjastus.ee

ÜRITUSED

Kohvikus Fellin mängib Paul Jõgi täna kell 20 klaverit. Sissepääs prii. Lisainfo ja broneerimine e-postiga info@kohvikfellin.ee või telefonil 435 9795. Kauba tänav 11, Viljandi.

Viljandi Jaani kirikus on 30. augustil kell 15 algavale kooliaastale pühendatud kontsertmõistlus. Esineb vokaalkvartett Improloo. Pikk tänav 6.

Saarepeedi laululaval on 31. augustil kell 15 suvelõpupidu lastele. Kohal batuut, jäätisebuss, pakutakse pannkooke, lastega tegelevad muinasjututegelased, suurematel lastel võimalus sõita ATV-ga. Info tel 523 4605.

Viljandi vanakraamitur on 31. augustil kell 10 Raekoja ja Kõh-

leri pargis ning Laidoneri platsil. Üritus on tasuta ja eelregistreerimiseta. Lisainfo tel 5667 5930, 522 5296 või e-postiga viljandi.vanakraamitur@mail.ee.

Naisrühm Leola alustab 4. septembril kell 19 Sakala keskuses 35. hooaega. Ootame uusi huvilisi. Tel 5397 7233, Maie Roosi-maa. Tallinna tänav 5, Viljandi.

NÄITUSED

Abja kultuurimaja esimese korruse fuajees ja väikeses saalis on täna viimast päeva fotonäitus «Mulgimaa hing ja vaim» ning Mulgi Ukuvaka ruumes septembri lõpuni pärandkultuuri aastale pühendatud näitus «Oh aegu ammuseid». Avatud tööpäeviti kella 11—17.

Sakala keskuse sammassaalis on täna viimast päeva Riho ja

Ilme Kulla loomingut tutvustav näitus «Kuldne skulptuurisuvi», fuajees näeb 28. septembrini Evi Kauri maale. Tallinna tänav 5, Viljandi.

Paistu rahvamajas ja raamatukogus saab 31. augustini vaadata näitust «Looduse aasta foto 2011».

Viljandi raamatukogu kojulaenu-tusosakonnas on 31. augustini avatud näitus «Viljandi lugudes ja lauludes» ning lasteosakonnas raamatunäitus Ellen Niidust «Suur suislepapuu». Tallinna tänav 11/1. Tel 433 8660.

Karksi valla kultuurikeskuse esimese ja teise korruse fuajees ning sinises saalis saab 2. septembrini näha näitust «Loodus-foto 2012».

Viljandi linnagaleriis raamatukogu kolmandal korrusel on

3. septembrini Haapsalu graafilise disaini festivali näitus «Eesti kultuuriplakat 2013». Tallinna tänav 11/1.

Kondase keskuses näeb 15. septembrini Anna Wildrose'i kollaaži- ja assambleežinaitust «Sinine, valge, punane», 22. septembrini Kaarina Staudinger-Loppukaar maale müstilistest olevusest «Õised olevused» ning 22. septembrini Soomes elava kunstniku Tatjana Bergelti kollaaže «Keele ilu» ja Urve Küttneri «Visioone». Püsiekspositsioonis on Paul Kondase maalilooming Viljandi muuseumi kogust. Pikk tänav 8, Viljandi. Tel 433 3968.

Viljandi muuseumis on 5. oktoobrini Viljandi huvi- ja kunsti-kooli õpilaste ühisnäitus «Must-rimängud». Johan Laidoneri plats 10. Tel 433 3316.

Mõisaküla raamatukogus näeb Eesti Vabariigi 90. aastapäevaks valminud rändekspositsiooni «Eesti riiklikud teenetemärgid». Näitus annab ülevaate Eesti riiklike teenetemärkide ajaloost ja tänapäevast. Eksponeeritud on hulk haruldasi ning rahvale

tundmatuid dokumente ja fotosid. Väljapanekut koostades on kasutatud lisaks rahvusraamatukogu kogudele Eesti filmiarhiivi, Eesti riigiarhiivi ja Eesti ajaloomuuseumi materjale. Näituse on koostanud Lea Hein ja kujundanud Tiit Laur. Raamatukogu on avatud E, K, N, R kella 10—17 ja T kella 12—19, L ja

P suletud. Info tel 436 4103.

Suure-Jaani külastemajas saab näha Valev Seina maalinäitust «Jaanist mihklipäevani». Ilmatarit tänav 3-a. Tel 551 5932.

NIMEPÄEV

Tänased nimepäevalised on Õne ja Õnnela.

Face
Tantsu- ja moekool

LAHTISED TUNNID
show, hiphop, estrada, lastetants

04.09

Kell 16

Kell 17

Kell 18

I–III klass

4–7-aastased

VII–XII klass

õp Maarja Kukumägi (rühm FELICE)

õp Kalmer Liimets

õp Maarja Kukumägi (rühm FLASH)

05.09

Kell 16

Kell 17

II–VI klass

POISID (+ tüdrukud)

IV–VI klass

õp Kalmer Liimets

õp Maarja Kukumägi (rühm FORTE)

TÄISKASVANUTELE show-tants/võimlemine
Esimesed tunnid 05.09 ja 10.09 kell 18, juhendaja Maarja Kukumägi

Sakala Keskus, Tallinna t 5, Viljandi
Tel 529 7922, e-post hurma.kinnas@mail.ee

www.facee.ee

Toetajad:



Kas suve nukker lõpp on käes?

AIN KALLIS,
klimatoloog

Sügis läheneb vääramatult. Seda näitavad nii loodus, kus puuvõrdesse lisandub tasapisi värvikirevust, kui ka televisioon, kus saated on juba muutunud sisukamaks ning diktorite riietus tagasihoidlikumaks. Ilmastik seevastu on veel üpris noorte naiste suvine.

Kas suve nukker lõpp ongi käes? Nii küsisid paljud kaasmaalased, kui paar päeva tagasi ilm jahedamaks keeras. Ühe telekanali uudisteankur avaldas lootust, et ehk jätkub vana-naistesuvi ka järgmisel nädalal.

Muide, toda eakate daamide aastaaga tasub meenutada vahest alles septembri lõpul või oktoobris, kui on olnud jahe periood öökülmadega ning taas saabunud kuivem ja suviselt soojem, päikeselisem aeg. Mitte varem.

Praegu kestab tavalisest, õigemini kliimaatilisest keskmisest soojem ning kuivem suvi.

Milline on see siis olnud? Puhkajate rõõmuks on sooja jätkunud nii õhku kui vette. Too kliimaatiline suvi, aeg, mil keskmine õhutemperatuur ületab pidevalt 13 soojakraadi, saabus Lõuna-Eestisse juba mai algul. Sügise moodi ilma on juhtunud siia poole vaid mõneks päevaks ja mõnda kanti. Võrdluseks: 2007. aastal algas tõeline suvi alles 4. augustil.

Ka ilmakontrastide poolest paistab lõikuskuu silma. Kui väga vihmasel 2003. aastal sadas Eesti keskmisena maha 131 millimeetrit vihma ning Jõhvis tuli 267 millimeetrit ehk 3,6 korda enam keskmisest kogusest, siis aasta varem oli see näitaja vaid 17 millimeetrit. Valgas ja Võrus ei sadanud siis tilkagi.

Et Eesti on territoriaalselt väike, samas kliima poolest suurriik, on piirkondlikud erinevused päris tuntavad: esimese kümne augustipäevaga sai Tallinn 50 millimeetrit vihma, Jõgeva, Kihnu ja Viljandi aga jäid üpris kuivaks. Põhja-Eestis



25. juuni lõunane äike tõi Tallinnas kaasa paduvihma, mis uputas Maakri ja Veerenni tänavat.

KÜLLIKE ROOVÄLI (POSTIMEES)

mõllasid kõvad piksetormid — Tõravere äikesedektor luges 9. kuupäeval 610 lööki —, kuid lõuna pool pole sel suvel korralikku välgutamist veel nähtudki.

Tänavusel suvel ei saa sooja üle nuriseda, nagu öeldud: Eesti keskmine õhutemperatuur ületas mais pikaajalist keskmist ehk normi 3 kraadi, juunis ja juulis vastavalt 2,8 ja 1 kraadiga. Eriti soe oli lõikuskuu algus, kui Valgas ja Narvas oli normist palavam isegi 3,5 kraadi. Kui mai kuni juuli mak-

simumtemperatuurid jäid 31 kraadist veidi allapoole, siis tänavuse suve tipuks jääb ilmselt 32,5 kraadi, mis mõõdeti 8. augustil Valgas.

Juuni algusest 25. augustini on kõige rohkem sadanud Jõhvis, 214 millimeetrit, kõige vähem aga Sõrves, 82 millimeetrit. Nagu suvel ikka, tuleb enamik sademetest alla hoovihmadena, seega on pilt Eesti kaste-tusest palju kirjum, kui ilma-teenistuse kaartidelt näha võib. Enamik riigist on kannatanud aga põuailmingute käes.

ÄRA TEE TÖÖD TÖÖ PÄRAST.

Õpi oma ala professionaalidelt seda, mis sind ka tegelikult huvitab.

Praktiline kõrgharidus. Tegijad õppejõud. Paindlik õppekorraldus.

**DOKUMENTIDE VASTUVÕTT
NING VESTLUSED TÖÖPÄEVITI
KL 10–16.**

Viljandi õppekeskus
Tallinna 19/21, Viljandi
tel +372 433 3193
viljandi@eek.ee
www.eek.ee



EESTI
ETTEVÕTLUSKÕRGGKOL
MAINOR

SEPTEMBRI



leht
Tasuta nädalaleht

ILMUB 2. SEPTEMBRIL ja 16. SEPTEMBRIL

1lehega jõuab Sinu sõnum
iga viljandlase postkasti!



1leht saadaval ka Karksi-Nuias, Abjas, Suure-Jaanis, Võhmas, Ramsil ja Viiratsis.



loe ja kuuluta ...

Reklaamitoimetaja
merlin.muts@ajaleht.ee
Merlin Muts 433 0063

Reklaami müük
Monika Schults 433 0064
Airi Janke 433 0060

Kuulutused
kuulutused.sakala@ajaleht.ee
433 0062



SPORT

Toimetaja MADIS LUIK, 433 0043, madis.luik@ajaleht.ee

9:0

Viljandist sirgunud jalgpallur Kaimar Saag aitas teisipäeval oma kodumeeskonnal Vejle Boldklubil Taani karikasarja teises voorus alistada meeskonna Holluf Pile. Mäng lõppes 9:0 ja Saag lõi kaks väravat.

Gregor Ervald võitis Poolas pronksi

Poolas Skulskis peetud veemotospordi juunioride JT-250 paadiklassi maailmakarika-võistlustel võitis viljandlane Gregor Ervald esimese sõidu ja teises oli teine. Kahes järgmises sõidus ta enam tulemust kirja ei saanud ning pidi leppima kokkuvõttes kolmanda kohaga.

Võitis ukrainlanna Anastasia Lysenko. Teiseks tuli venelane Artem Nikitin. Paul

Zujenkov, kes on Gregor Ervaldi meeskonnakaaslane Viljandi veemotospordiklubis Nord, jäi 17 võistleja seas viiendaks.

Samas peetud O-175 paadiklassi Euroopa meistri-võistlustel võitis kümnekordne maailmameister sakslane René Behncke, kes edestas poolakat Marcin Zielinski. Kolmandaks tuli ungarlane Attila Hencz. (Sakala)

Mikk Maaten edestas meistrit

AIVAR KALJUSAAR, autospordihuviline

Viljandlane Mikk Maaten suutis kahest viimatisest Eesti autode ringrajasõidu meistrivõistluste punkte andvast sõidust võtta esimese ja teise koha.

Laupäeval Baltimaade moodsaimal, Auto24 ringrajal peetud mõõduvõitl näitas Mikk Maaten head kiirust nii aja- kui võistlussõitudes.

Ajasõidu teise tulemusega pääses ta startima esiritta BMW 235 klassi valitseja, nüüdseks endale juba meistritiitli kindlustanud Raimo Kulli kõrvale. Kohe esimeses kurvis üritas ta Kullist mööduda ja saavutas isegi poole auto pikkuse edumaa, kuid Kulli masina võimsam kiirendus tõmbas tema katsele kriipsu peale.

Pool aega püüdis Maaten veel konkurendist mööda pääseda, ent tulutult. Nii lõpetas ta esimese sõidu Kulli järel teisena.

«Üritasin, kuid riske võttes tulid sõiduved sisse. Nii oligi parem natuke gaasipeadali üles lasta kui raja ääres lõpetada,» meenutas Maaten.

Lohutuseks oli talle kiireim ringiaeg, mis andis teiseks sõiduks parima stardikoha.

Selle eelise suutis Maa-

ten ka ära kasutada: ta tegi väga hea stardi ja asus kohe juhtima. Seni kõik tänavused sõidud võitnud Raimo Kulli lähenes aga ring-ringilt ja sõitis seitsmendal ringil mööda, eirates möödasõitu keelavaid kollaseid lippe.

«Nägin kollaseid lippe ja lasin kiiruse alla. Järgmisel ringil läks Kulli sama koha peal minust mööda,» jutustas Maaten.

Pärast finišit tunnistas Raimo Kulli, et tema kollaseid lippe ei näinud. «Muidu poleks ju sellist rumalust teinud,» rääkis ta. Eksimuste tõttu nihutati Kulli pärast finišit esimeselt kohalt kolmandaks.

Ees seisval viimasel võistluspäeval Mikk Maaten enam Raimo Kulliga rinda pista ei saa, sest nädalavahetusel endale juba tiitli kindlustanud, andis too teada, et ta seal ei osale.

Samas BMW 325 klassis Pärnu rajal startinud teine viljandlane Tõnis Hommik oli esimeses sõidus neljas ja teises kaheteistkümnes. Esimeses sõidus purunes tema auto mootoril kollektor, teises pidi ta aga üle elama kaks kokkupõrget.

Kaks viimast Eesti meistrivõistluste sõitu on kavas 21. septembril samuti Pärnu maal Auto24 ringrajal.



Pika võistluspauusi järel tänavu taas autode ringrajasõidu meistrivõistlustel kaasa tegev Mikk Maaten hoiab enne kaht viimast sõitu teist positsiooni. Kõrgemale ta enam tõusta ei saa, ent selle koha kindlustamise nimel tuleb veel vaeva näha.

AIVAR KALJUSAAR



Tänavu pigem Euroopa rallikrossisarjale keskendunud Janno Ligur on kahel viimasel Eesti meistrivõistluste etapil näidanud oma klassis Super 1600 parimat minekut.

2 x HENRI KALMIST

RALLIKROSS

Viljandimaa mehed olid Missos kiired

MADIS LUIK
madis.luik@ajaleht.ee

Viljandimaa rallikrossisõitjad olid laupäeval Võrumaal Missos peetud Eesti meistrivõistluste etapil võidukad kahes arvestuses.

Tiitlivõistluste eelviimasel, seitsmendal etapil saavutas tänavu esimest korda esikoha Andrus Karu. Tagaveoga masinate ehk klassi Touring Car põnevas finaalsõidus suutis ta edestada seni kõik etapid võitnud Kalmer Vahti.

Super 1600 klassis oli teist etappi järjest parim Karksi-Nuia noormees Janno Ligur.

Nagu Ligur ise ütles, töötas masin laitmatult. Näiliselt lihtsalt tulnud võitu ta aga kergeks ei nimetanud. «Rajal ei loovuta keegi midagi niisama, ikka tuleb vaeva näha,» lausus ta.

Finaalsõidus oli Liguril oma sõnul kõige enam pusimist Janis Baumanisega, kes teda kohe algul positsioonivõitluses ründas. «Seekord suutsin võrdlemisi kiiresti turvalise vahe sisse teha,» nentis ta.

Tiitlivõistluste kokkuvõttes



Andrus Karu teenis tagaveoga masinate klassis oma selle aasta esimese meistrivõistluste etapi võidu.

pole Liguril kui seni veel valitseval Super 1600 klassi meistril paraku enam võimalik kõrget positsiooni püüda, ent tuleval nädalal Elvas asetleidev viimane osavõistlus kuulub ikkagi tema plaanidesse. Pärast seda läheb meeskond Ligur Racing Austriasse ja Saksamaale Euroopa sarja etappidele. «Elva etapil on veel hea võimalus oma autot katsetada,» nentis ta.

Kui Janno Liguril on võimalik 7. septembril Elvas Kulbilohus oma positsiooni ainult veidi parandada, siis Andrus Karul terendab enne viimast etappi silme ees esikolmiku koht. Kalmer Vaht on endale küll juba tiitli kindlustanud, kuid praegu kolmandat positsiooni hoidval Karul on võimalik end veel teiseks upitada.



Tartu t 8, 71020 Viljandi
Üldtelefon 433 0040
Faks 433 4275
Internet: <http://sakala.ajaleht.ee/>
e-post sakala@ajaleht.ee
Reklaami telefon 433 0063, faks 433 0080
Kuulutuste faks 433 0066
e-post reklaam@sakalakirjastus.ee,
kuulutused@sakalakirjastus.ee
Klienditeenindaja-sekretär
Marge Ira 433 0040
Peatoimetaja Hans Väre 433 0050
Peatoimetaja asetäitja
Marko Suurmägi 433 0042
Vanemtoimetaja
Rannar Raba 433 0051
Toimetajad
Maarja Möldre 433 0082
Anu Arak 433 0082
Arvamustoimetaja
Karl-Eduard Salumäe 433 0048
Reporterid
Aivar Aotäht (uudised) 433 0085
Margus Haav (kultuur) 433 0046
Sigrid Koorep (uudised) 433 0049
Madis Luik (sport) 433 0043
Sten Mahov (tarbija) 433 0052
Kaie Mölter (uudised) 433 0041
Siim Piirak (uudised) 433 0084
Üllar Priks (uudised) 433 0044
Tiina Sarv (kultuur) 433 0047
Egon Valdaru (uudised) 433 0053
Fotograaf Elmo Riig, Marko Saarm 433 0057
Korrektorid Kadri Soon, Ülle Mällmann 433 0056
Kujundusjuht Ain Kivilaan 433 0058
Küljendaja Piret Holtsmann, Katri Henga 433 0055
Reklaamitoimetuse peaspetsialist
Merlin Muts 433 0063
Müügispetsialistid
Airi Janke 433 0060
Monika Schults 433 0064
Kuulutuste ja ajalehe tellimuste vastuvõtu klienditeenindaja
Andra Tetsmann 433 0062
Kujundaja Imbi Padrik 433 0081
Küljendaja-kujundaja
Liina Valt 433 0081
Korrektor Gitta Lilienthal 433 0083
Finantsjuht
Pilvi Sume 447 7099
Raamatupidajad
Kaie Liiv 433 0065,
Meeli Eismann 433 0068

Kuulutuste vastuvõtt tööpäeviti kella 9—17, lõuna kella 13—13.30. Järgmise päeva ajalehte kella 12-ni. Sakala ilmub viis korda nädalas. Väljaandja AS Ühinenud Ajalehed. Juriidiline aadress Gildi t 1, 51007 Tartu. Postiaadress Rütüli t 14, 80010 Pärnu. Toimetus käsikirju ei tagasta ja võtab endale õiguse neid lühendada. Välisautorite honorarid kantakse üle pangakontole üks kord kuus järgmise kuu 6. kuupäeval. Kõik ajalehes Sakala avaldatud artiklid ja fotod on autoriõigusega kaitstud teosed, mille reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma AS-i Ühinenud Ajalehed kirjaliku nõusolekuta keelatud.

Trükitud Kroonpressi trükikojas. Tiraaž 8708

Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda pressinõukogusse, pn@eal.ee või telefon 646 3363.

Teisipäeval ei sündinud Viljandis ühtegi last.

135 AASTA EEST Sakala, 26. VIII 1878

Täna sel päeval saab 23 aastat, et Keiserlik Majesteet, meie armuline Riigisa Weneriigi krooni kannab. See on üks õnnistuse aeg Weneriigile olnud, kellest iga rahvas, kellele õnneks antud Wene vägewa Kotka tiiwa all elada, liigutatud südamega jutustab. Ka meie Eestirahvas mõtleme tänuliku südamega nende heategude peale, mis meile selle 23 aasta sees osaks saanud.

KINNISVARA

Müüa 3-toal korter Ramsil. Tel 5335 8885.

Noormees soovib üürida 1-toal korteri või toa. Tel 5695 8375.

Soodsalt müüa maamaja Halliste vallas. Info www.kv.ee ja tel 5330 1565.

Töötav 48-a mees üürib 1-2-toal möbl mug korraliku korteri Viljandis. Tel 5672 2973.

TEENUSED

Elektri-, plaatimis- ja ehitustööd. Tel 508 7448.

VISTEKEL OÜ pakub

tagaluuktootuk-furgoonautoga (2,5 t või 21 m³)

KOLIMIS- ja VEOTEENUSEID üle Eesti.

Teave tel 5344 5466.

Haljastustööd, tänavakivide paigaldamine, piirdeaiad. Tel 506 5614.

Kaardid ennustavad. Tel 900 1727, h 1,09 €/min, 24 h.

Kaevan ja puhastan tiike. Erinevad pinnasetööd. Tel 5645 1927.

Kaeve- ja planeerimistööd ekskavaator-laaduriga. Info ja tellimine tel 5551 3306.

Kaevetööd laadurekskavaatoriga. Tel 506 5614.

Kanalisatsiooni- ja veetrassitööd, kaevetööd. Süvaveepumpade ja septikute paigaldus. Tel 521 7415.

Katuseehitus ja remonditööd. Fassaadid ja üldehitus. Tel 5821 0308.

Metsa väljavedu. Tel 5345 2279.

Ohtlike puude raie ja puude hooldustööd. Tel 5686 6157.

OÜ Hansa Meistrimehed teeb üldehitustöid. Tel 5744 4286.

Puit- ja krohvmajade värvimine, survepesu. Tel 5190 7192.

Suur kaubik. Tel 515 2737.

Lahkus meie kallis ema, vana-ema, vanavanaema ja ämm

AINO MATSON

20. IV 1940 — 27. VIII 2013

Leinavad tütrede peredega.

Ärasaatmine laupäeval, 31. augustil kell 13 Riia mnt kabelist tuhas-tamisele.

Mälestame kallist õde, tädi ja vanatädi

AINO MATSONIT

Südamlik kaastunne Evalle ja Katile peredega.

Aita, Reet ja Piret peredega

Südamlik kaastunne Aitale ja laste peredele armsa

AINO MATSONI

kaotuse puhul.

Raili, Reet ja Maie

Avaldame kaastunnet Evalle ema

AINO MATSONI

kaotuse puhul.

Töökaaslased Aida kohvikust

Salvkaevude kaevamine ja puhastamine. Tel 5672 7555.

Soojustamine puistevillaga. Tel 5665 0604, 502 0066.

Teraviljakuivati teenustööd Tarvatu vallas. Tel 5568 4314.

BRIDGESTONE

HÜDRO-VOOLIKUD

PARIMA HINNA JA KVALITEEDIGA

Võida ajas ja rahas!

OÜ Enberg T. E. Paistu t 3-a, Viljandi E-R kl 8–18, L kl 9–14 Tel 434 9090

Veo- ja tösteteenus. Kruus, liiv, killustik, muld. Tel 5373 1475.

Üldehitustööd vundamendist lõppviimistluseni, ka metallkonstruktsioonil. Tel 5556 6995, 5649 2353.

LOOMAD

Müüa hea lüpsilehm. Tel 5567 7265.

Ostame veiseid (lehmad, mullikad, pullid).

Tasume kohe sularahas ning viime ära oma transpordiga.

Pakume ka ainult veeteenust.

NTN Teenused OÜ Tel 5551 2929.



Linnu talu Tagulas Valgamaal müüb Hy-Line tõugu 11 kuud munenud pruune ja valgeid kanu 2 €/tk E—P kl 8—14. Tel 503 1485, 501 7500.

Mälestame kauaaegset töökaaslast

AINO MATSONIT

Südamlik kaastunne omastele. Elli, Pille, Anne, Tiia, Merike, Virve ja Matti

Mälestame naabrimemme

AINO MATSONIT

Sügav kaastunne Katile perega ema, vanaema ja ämma kaotuse puhul.

Perekonnad Siimso, Raudne ja Küttis

Mälestame aktiivset klubi liiget

AINO MATSONIT

Avaldame sügavat kaastunnet lähedastele.

Sidetöötajate klubi Põõripäev

Teatame kurbusega, et lahkus meie kallis poeg, abikaasa, isa ja vanaisa

ENDEL LOTT

5. I 1952 — 22. VIII 2013

Leinavad ema, lesk ja pojad peredega.

Mälestame kallist klassivenda

ENDEL LOTTI

Avaldame siirast kaastunnet omastele.

Klassikaaslased ja klassijuhataja Võhma kooli päevilt

Mahe Pagar OÜ

TORDID JA KRINGLID KOOLIAASTA ALGUSEKS!

Kohupiimatort	7,50 €/kg
Kreemikringel	4,20 €/kg
Pitsakringel	4,40 €/kg
Puuviljakeeks lilledes	3,80 €/kg

Avatud E-R 7.30-18, L 7.30-15, Leola t 15, tel 506 7345, 433 3637.

TÖÖ

Mõisakülas asuvasse ilusalongi vajatakse juuksurit. Kiire! Tel 5199 5094.

Otsime müüjat. Tööks on erimöödus köögimööbli müük, kasuks tuleb jooniste tegemise oskus (programm bCAD). Kuulutus aegub 1. sept. Tel 5663 9706.

Stabiilne töö kogemustega harvesterioperaatorile (Ponsse). Tel 5649 6145.

Aldar Eesti OÜ

SuperAlko kuulub Eesti ühte suuremasse alkoholi jae- ja hulgimüügile spetsialiseerunud kauplusteketti. Hetkel on meil 11 kauplust üle Eesti.

Pakume Viljandi kaupluses tööd

KLIENDI-TEENINDAJALE.

Tööülesanded:

- kliendisõbraliku teeninduse tagamine
- klientide teenindamine kassas
- kauba vastuvõtmine, kontrollimine ja väljapanek
- kaupluse korrahoiu tagamine

Nõudmised kandidaadile:

- võime töötada omal initsiatiivil
- hea suhtlemisoskus
- kohusetunne ja ausus
- hea pingetaluvus

Omalt poolt pakume:

- huvitavat ja vastustusrikast tööd
- põhipalka ja töötulemustest sõltuvat lisatasu

Lisainfo tel 5696 9772, superalko.viljandi@aldar.ee.

Viljandi muusikakool võtab 2. septembrist tööle täiskohaga kooliteenija, kelle ülesanded on õppehoone ja territooriumi koristamine ning koolis heakorra tagamine. Info tööpäeviti tel 433 3463 või kohapeal Jakobsoni t 16.

Sügav kaastunne Sirjele kalli abikaasa ning Ramonile ja Remile isa

ENDEL LOTI

kaotuse puhul.

Silvi, Ülo, Mirje ja Sirle peredega

Südamlik kaastunne Aurelile ja Reinule lastega kalli ema, ämma ja vanaema

MARIKA MUTTIKU

kaotuse puhul.

TT Tarkvara

Südamlik kaastunne Arvedile abikaasa

MARIKA MUTTIKU

kaotuse puhul.

Rühmakaaslased instituudi päevilt

Südamlik kaastunne omastele

ILSE KIKERPILLI

kaotuse puhul.

KÜ Holstre 2 elanikud

Südamlik kaastunne Pillele perega kalli ema, vanaema ja ämma

ILSE KIKERPILLI

surma puhul.

Perekond Brauer

Kauneid lilli olgu täna täis su vaas ja iga õie küljes väike õnneraas!

HELDIN HÄRM

55 aasta juubeli puhul õnnitlevad

ema, Enn, Liivi ja Martin.

PÖLLUNDUS

Balti Teraviljad OÜ ostab teravilja ja kasvavat vilja põllult, kombiniteenus. Vajaduse korral raha kohe. Tel 5562 6000.

Astelpajumarjad. Tel 518 2565.

METSAMATERJAL

Metsä Forest Eesti AS ostab kasvavat metsa, metsamaad, palke, paberipuid, küttepuitu ja võsaraiejäätmeid. Tel 511 8671, 509 0200.

Müüa ehituslikku saematerjali, samas pakume saekaatri teenust. Tel 501 0361.

OST

Ostame metsakuivi ja tooreid kuusepalke. Teeme sanitaarraiet. Tel 504 1480.

MÜÜK

Kuivad ja toored küttepuud. Tel 502 9596.

Kuivad kütteklotsid ja pliidi-puud. Tel 5391 4443.

Lõhutud küttepuud. Vedu. Tel 433 3130, 523 8503.

Müüa ehituslikku saematerjali ning voodri- ja põrandalaudu. Vedu tasuta. Tel 528 2268.

Müüa kase- ja lepaklotse 60 l võrgus, 1,50 € võrk. Tel 433 3130, 523 8503.

Müüa kuivi 3—6 m küttepinde Viljandis, 15 €/rm. Tel 520 4487.

Müüa lõhutud küttepuid ja kütteklotse 40 l võrkkotis, hind 1,50 €. Tel 5683 0454.

Müüa põranda-, voodri- ja ehituslaudu. Eri laiused. Vedu tasuta. Tel 506 4651.

Pakitud kütteklotsid ja kamina-puud. Vedu tasuta. Tel 433 3130, 523 8503.

Pakitud turba- ja puitbrikett alusel. Vedu. Tel 433 3130, 523 8503.

Pohl 20 €/10 l. Tel 5685 9360.

Mälestame

ILSE KIKERPILLI

Avaldame siirast kaastunnet omastele.

Perekonnad Salomets, Mägi ja Peterson

Südamlik kaastunne Toomasele, Ristole ja Ramonile kalli abikaasa ja ema

ASTA HÄRMI

kaotuse puhul.

Helve ja Jaan

AO KONSUM MAKSIMARKET

NÄDALALÕPU PAKKUMISED

NELJAPÄEVAST PÜHAPÄEVANI

MAKS & MOORITS JUSSI GRILLVIINER 300 g E-vaiba 1.89 1.39 4.63/kg -26%

PURE LINE JÄÄTIS 180 ml/110 g vanilli, šokolaadi 0.99 0.55 5.00/kg -44%

EESTI PAGAR MAASIKA-KOHUPIIMATORT 1,1 kg 10.39 6.99 6.35/kg -32%

KALEV ORAVAKE BATOONIKE 150 g 1.25 0.75 5.00/kg -40%

ALKOHOLIVABA VAHUTAV PEOJOOK SCOOPY DOO 0,75 l 2.49 1.59 2.12/l + pant 0.08 -36%

PAKKUMISED KEHTIVAD SÄÄSTUKAARDIGA 29. AUGUSTIST - 1. SEPTEMBRINI.

Toodete tavahinnad on Laagri Maksimarketil põhjal 23.08.2013 seisuga. Piltidel on illustreeriv tähendus.

Põranda- ja voodrilauad. Vedu tasuta. Tel 5593 6326.

Toidukartulid soodsalt. Vedu tasuta. Tel 5620 8897.

Toores lepp 26 €/rm. Tel 5563 8552.

Toores lepp ja kask. Tel 5391 4443.



Sa lendad koos tuultega taeva all, sa oled talvehommiku hall, viljapõllul paistad päiksena suvel, sügisel me juurde vihmana tuled.

Mälestame kallist

ASTA HÄRMI

Sügav kaastunne omastele.

Klassiõed ja klassijuhataja Jakobsoni kooli päevilt

Parim valik saematerjali Viljandi-maal. OÜ Rovex, Pärnu mnt 37, Viljandi. Tel 520 4487.

Voodrilaud.ee, parim hind. Tel 513 2021.

TEADE

Viljandi vanakraamiturg on laupäeval kl 10 raekoja pargis.

Miks kustus sära sinu silmist, miks elurada lühikeseks jäi?



Kallist

ARVI KÄENI

23. VI 1968 — 29. VIII 1998

mälestavad 15. surma-aastapäeval omaksed.

DELUX DREAMS

TEHASE VÄLJAMÜÜK

PARGI t 3
R kella 11-17 ja L kella 9-14

Lai valik **KANGAID**
hinnad alates **1€** meeter

Lai valik **DEKORATIIV-PATJU**
hinnad alates **1.90€**

NÜÜD VÕIMALIK TELLIDA:

- VOODI-KOMPLEKTE
- MADRATSEID
- KATTE-MADRATSEID
- VOODIPEATSEID

SOODUSHINNAGA VOODIKOMPLEKT

SOODUSHIND 699€
hind enne 1715€

SOODUSHINNAGA VEDRUMADRATSID
hinnad alates **65€**

SOODUSHINNAGA KATTEMADRATSID
hinnad alates **35€**

KÄTERÄTID
50x70 cm **1.60€**

LASTE DRESSIPÜKSID
2€

MUUSIKAPADI
16€

www.sakala.ajaleht.ee

Sakala
sinu
taskus!Igal ajal
igas kohas ...

Augustikuu on meie SÜNNIPÄEVA-KUU!

KOGU KAUP -30%.

15 € väärtuses ostu sooritajale kingitus!

Tartu t 3, Viljandi.
E ja L kl 10-15, T-R kl 10-18,
P suletud.

www.garderoob.net

OLLY KATUSED ja LISATARVIKUD
TERASPROFIILID

KINDEL KATUS OTSE TOOTJALT!

5347 4353 • viljandi@olly.ee
Leola 58, Viljandi
www.olly.ee

Tootsi Turvas ostab:
kasvavat ja tee äärde
virrastatud võsa

Tel 5646 1882
jaak.raid@tootsiturvas.ee
Tel 526 9639
kaimo.kivikas@tootsiturvas.ee

5+

PAKKUMINE ÜLE
5-AASTASTELE PEUGEOT'
SÕIDUKITELE

**PEUGEOT' ORIGINAALVARUOSAD
JA NENDE PAIGALDUS**

-20%*

PEUGEOT' TEENINDUS
Koos muudame Sinu Peugeot' paremaks.

* Pakkumine kehtib aasta lõpuni kõigis Eesti Peugeot volitatud töökodades ja nendele ei laiene täiendavad lepingulised soodustused.

Rael Autokeskus
Tallinna 97, Viljandi
Tel 433 0980, e-post hooldus@rael.ee
www.rael.ee

PEUGEOT
MOTION & EMOTION

TOLMETS
TOLMETEX OÜ

MUSTA JA VÄRVILISE METALLI KOKKUOST

ALATI PAREMAD HINNAD

KARKSI-NUIA, VIJANDI MNT 3C
Tel 16961 WWW.TOLMETS.EE

LEMEKS **USALDUSVÄÄRNE PARTNER AASTAST 1993**

- METSAKINNISTUTE JA RAIE OST
- METSAMATERJALI OST
- RAIE- JA TRANSPORDITEENUS

www.lemeks.ee
Tel +372 502 1666, 799 1474
margus.juhkam@lemeks.ee

Viljandi Huvikool

Uute õpilaste vastuvõtt ja õpinguid jätkavate õpilaste registreerimine lahtiste uste päevadel, 2. ja 3. septembril kella 16.00–18.30

	Ringi tutvustus	Õpetajad	Kuutasu	Kohtumisaegad uutele liikmetele
Lauluring 4–6-aastased, I–IV ja V–VII klass	laulmine rühmas ja üksi, rütmika, noodiõpetus	Ene Raju	5 €	2. ja 3. september
Teatrikläss I–IV klass	teatrimängud, sõnaline ja füüsiline eneseväljendus	Triin Laas	7 €	2. ja 3. september
Kitarriring III–XII klass	kitarrimängu algõpetus, ansambelmäng	Kalev Saarva, Siim Petser	10 €	2. ja 3. september
Rahvatantsuring I–XII klass	laste ja noorte rahvatantsurühmad	Maie Tammemäe	5 €	2. ja 3. september
Kunstiring 5–6-a ja I–XII klass	joonistamine, maalimine, graafika, voolimine	Elle Käosaar	7 €	2. ja 3. september
Laevamudelism V–XII klass	laevamudelite valmistamine	Olle Järvekülg	5 €	2. ja 3. september
IDEE stuudio III–IX klass	tekstiilitööd, ehte valmistamine, pärlitööd, pisiplastika	Grete Ojamaa	7 €	2. ja 3. september
Looduring II–IX klass	keskkonna uurimine, matkamine, keskkonnasõbralik käsitöö, öueöpe	Peep Tobreluts	6 €	2. ja 3. september
S-Stuudio I–XII klass	hiphop, show-tants, soolotants, duetid, lindy hop (paaritants)	Sirli Mändma, Leanika Mändma jt	10 €	2. ja 3. september (kogu stuudiole 2. sept kell 18)
eve stuudio üksikud kohad I kl rühma	kehakool, tantsutreening, etendamiskunst	Eve Noormets jt	10 €	2. ja 3. september (kogu stuudiole 30. aug kell 17.30)
Tantsu eelkool 3-aastased 4–6-aastased	loovliikumine, loovmäng E. Idla liikumissüsteem (emotsionaalne tervislik liikumine peredele)	Sirli Mändma Tiia Kadalipp	6 € 6 €	2. ja 3. september 2. ja 3. september
Muusikaring TUJU 6-a ja I–V klass	rütmi- ja plaadpillide ning plokkföödi õpetus	Kai-Riin Kont	7 €	2. ja 3. september
Motoring III–XII klass	mootorrataste remont, sõit	Toomas Raba, Tarmo Raba	15 €	2. ja 3. september (Riia mnt 66)
Materjalide töötlemine ja mehhatroonika III–XII klass	eri materjalidest esemete valmistamine, metallitöötlemise tehnikate õppimine	Kristjan Sisa	15 €	2. ja 3. september (Reinu tee 27)

Et täita/uuendada ankeet-avaldus, peavad õpilased tulema huvikooli koos lapsevanemaga.

Täpsem info Jakobsoni t 47 c, tel 434 7575, 502 2478.
www.huvikool.ee

ANNAME ÄRA!
Kui ostad üle 100 m² katuse koos paigaldusega, anname tasuta kaasa liistud ja korstnaplekid.

TOODE
VÕTMED KÄTTE PLEKITÖÖD

Teraskatused, vihmaveesüsteemid, katusearvikud ja plekksepatööd.
MÜÜK JA PAIGALDUS.

SUVINE SOODUSTUS
katuseprofiilidele TP20 ja kiviprofiil!

Koidu t 13, Viljandi · tel/faks 433 7100 · gsm 509 9543 · www.toode.ee